

Přechod absolventů středních škol na trh práce - III. etapa – šetření 2015

**Průzkum absolventů středních odborných škol
šest let od ukončení studia na střední škole**

Ing. Jana Trhlíková

Praha 2016

OBSAH

1. Úvod	3
1.1 Předmět analýzy a cíle šetření	3
1.2 Sběr dat a použitá metodologie	4
1.3 Struktura výběrového souboru.....	4
2. Spokojenost absolventů středních škol se získaným vzděláním a kompetencemi	5
2.1 Spokojenost absolventů s oborem - míra identifikace s oborem.....	5
2.2 Názory absolventů na uplatnění oboru na trhu práce	8
2.3 Spokojenost absolventů se získanými kompetencemi.....	10
3. Studijní dráha absolventů středních škol	12
3.1 Důvody pokračování ve studiu v jiném oborovém zaměření	12
3.2 Problémy při přechodu do nástavbového studia, VŠ, resp. VOŠ	14
3.3 Neúspěch absolventů při studiu na VŠ a jeho příčiny	15
4. Uplatnění absolventů a zkušenosti se změnou profese	16
4.1 Uplatnění v oboru a zkušenosti se změnou profese	16
4.2 Zkušenosti absolventů se změnou profese.....	18
4.3 Změny zaměstnání po vstupu na trh práce	18
4.4 Zkušenosti absolventů s řešením nezaměstnanosti.....	20
5. Znalosti a dovednosti absolventů středních škol	21
5.1 Využívání dovedností získaných na střední škole	21
5.2 Co potřebují absolventi středních škol pro úspěch na trhu práce?	22
5.3 Dovednosti, které absolventům při vstupu na trh práce chybí	24
6. Názory a zkušenosti absolventů – vybrané skupiny oborů	25
18 Informatické obory	25
23 Strojírenství a strojírenská výroba.....	27
26 Elektrotechnika, telekomunikační a VT.....	28
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	29
41 Lesnictví a zemědělství	31
63 Ekonomika a administrativa.....	32
65 Hotelnictví a turismus.....	35
Závěry.....	38
Použitá literatura a zdroje.....	39

Přechod absolventů středních škol na trh práce - III. etapa - šetření 2015. Průzkum absolventů středních odborných škol šest let od ukončení studia na střední škole

Ing. Jana Trhlíková

Vydal Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, Praha 2016

Korektura: Oddělení pro publikační a informační činnost

1. ÚVOD

Přechod absolventů středních škol na trh práce je poměrně komplikovaný a dlouhodobý proces, jehož úspěšnost závisí na celé řadě faktorů. K těm nejdůležitějším patří celková ekonomická situace, kdy míra ekonomického růstu výrazně ovlivňuje míru nezaměstnanosti absolventů škol. Absolventi, kteří vstupovali do aktivního pracovního života v době ekonomické krize po roce 2008, tak měli podmínky podstatně náročnější než ti, kteří přicházejí na trh práce nyní. Pro úspěšný přechod na trh práce je přitom podstatná nejen rychlost a plynulost tohoto procesu bez delšího období nezaměstnanosti, ale i kvalita zaměstnání.

Jedním z charakteristických znaků přechodu na trh práce v současnosti je skutečnost, že neprobíhá jednorázově, ale stává se pozvolnějším a komplikovanějším procesem. Žáci a absolventi v průběhu přechodového procesu kombinují různé formy pracovní a studijní aktivity, při neúspěchu se pokouší o studium opakovaně, případně po krátkém období na trhu práce vstupují zpátky do studia. V nepříznivé ekonomické situaci pak někteří žáci dávají přednost strategii oddálení vstupu na trh práce a volí raději další studium, které vnímají jako zvýšení šancí na pracovní uplatnění.

Přechod absolventů ze škol na trh práce je zkoumán na různých úrovních a z různých pohledů. Jedním z nich je pravidelné a systematické sledování míry nezaměstnanosti absolventů středních i vysokých škol ze strany úřadů práce. Dalším zdrojem informací jsou specializované výzkumy a šetření absolventů středních i vysokých škol, počínaje mezinárodními výzkumy, např. projektem REFLEX, až po dílčí průzkumy, které samy provádějí některé vysoké školy. Představu o možnostech uplatnění absolventů dávají i průzkumy zaměřené na zjišťování potřeb zaměstnavatelů, inzerce a další.

Šetření absolventů středních odborných škol periodicky probíhá v Národním ústavu pro vzdělávání. Cílem je mapovat úspěšnost přechodu absolventů na trh práce v rozdělení podle kategorií i skupin oborů vzdělání a poskytovat účinnou zpětnou vazbu školám, MŠMT, MPSV, krajům a dalším subjektům, včetně oblasti kariérového poradenství.

V této publikaci uvádíme výsledky dílčího průzkumu vycházejícího z dotazování absolventů středních odborných škol, kteří vstoupili na trh práce v roce 2008/9, tedy v době nástupu krize. Samotný průzkum proběhl v roce 2015, tedy šest let od ukončení studia na střední škole, a byl založen na kombinaci kvantitativního a kvalitativního přístupu. Na základě řady především otevřených otázek byly mapovány konkrétní individuální zkušenosti absolventů středních škol se vstupem do praxe i do terciárního vzdělávání, a to včetně důvodů případné změny oborového zaměření během studia nebo přechodu do jiné profese. V závěru publikace jsou uvedeny tabulky s konkrétními vyjádřeními absolventů v rozdělení podle vybraných skupin oborů, které ukazují případné problémy a „slabé“, nebo naopak „silné“ stránky jejich přípravy.

1.1 PŘEDMĚT ANALÝZY A CÍLE ŠETŘENÍ

Průzkum navazuje na již dříve uskutečněné šetření absolventů středních odborných škol, kteří ukončili studium střední školy ve šk. roce 2008/09 a byli dotazováni v období 3 let od ukončení střední školy, tedy v roce 2012. Předmětem tohoto aktuálního průzkumu je opětovné dotazování těchto absolventů s odstupem dalších 3 let, tedy 6 let od ukončení střední školy, kdy již naprostá většina z nich, včetně těch, kteří pokračovali v nástavbovém a terciárním vzdělávání, získala zkušenosti s přechodem na trh práce.

Hlavním cílem průzkumu bylo zmapovat průběh přechodu absolventů na trh práce, resp. do nástavbového nebo terciárního vzdělávání a identifikovat slabá místa v klíkových bodech celého přechodového procesu, a to především na základě jednotlivých individuálních výpovědí absolventů v otevřených otázkách. Dílčí otázky, na které se průzkum zaměřil:

- Zhodnocení volby střední školy a oboru z pohledu absolventů
 - Zpětné zhodnocení spokojenosti s volbou oboru
 - Zhodnocení úrovně získaných kompetencí po zkušenostech z trhu práce
- Zkušenosti absolventů z přechodu do nástavbového studia nebo do terciárního vzdělávání
 - Důvody změny oborového zaměření při dalším studiu
 - Problémy při přechodu ze střední školy do nástavbového studia, resp. studia na VŠ/VOŠ
 - Důvody nedokončení VŠ/VOŠ
- Zkušenosti s uplatněním oboru na trhu práce a případnou změnou profese
- Využití znalostí a dovedností získaných v průběhu studia a identifikace chybějících znalostí
- Zkušenosti absolventů v rozdělení podle vybraných skupin oborů

1.2 SBĚR DAT A POUŽITÁ METODOLOGIE

Průzkum navázal na šetření absolventů středních odborných škol, které bylo realizováno v roce 2012, kdy byli dotazováni absolventi z roku 2008/9, tedy v období 3 let od ukončení střední školy.¹ V rámci tohoto šetření se podařilo získat kontakty na absolventy, kteří vyjádřili ochotu účastnit se této etapy průzkumu. Na základě e-mailových adres poskytnutých respondenty proběhl sběr dat s využitím elektronického dotazníku v období květen – červen 2015. Celkem bylo osloveno 891 respondentů, kteří poskytli souhlas s oslovením, počet vyplněných dotazníků dosáhl 197, což představuje zhruba 22,0 % návratnost.

Zatímco předchozí šetření v roce 2012 mělo převážně kvantitativní charakter, v této navazující etapě byla vzhledem k výzkumnému záměru a očekávanému menšímu vzorku respondentů zvolena smíšená výzkumná strategie. Cílem průzkumu bylo podrobně zmapovat problémy, se kterými se absolventi v klíčových bodech přechodu ze střední školy do nástavbového studia a terciárního vzdělávání a dále i při vstupu na trh práce setkali, a zachytit variabilitu a komplikovanost současných tzv. pachworkových² vzdělávacích drah. Vzhledem k cíli průzkumu byl do dotazníku zařazen větší počet otevřených otázek, které umožňují bez předchozího omezení zjistit celou šíři problémů, názorů a individuálních zkušeností absolventů. Získaná data byla vyhodnocena metodou obsahové analýzy. Výpovědi respondentů v otevřených otázkách byly analyzovány pomocí klíčových slov, dále byly identifikovány základní okruhy témat a problémů a následně kódovány. Pro ilustraci jsou ve zprávě uváděny i vybrané citace, které jednotlivé postoje a zkušenosti absolventů dokumentují.

Vzhledem k tomu, že údaje jsou založeny na subjektivních výpovědích poměrně nízkého počtu absolventů, mají uváděné statistické údaje jen orientační hodnotu. Těžiště provedených analýz spočívá ve vyhodnocení otevřených odpovědí, které přinášejí podrobnější vhled do situace absolventů a zmapování celé šíře problémů spojených s jednotlivými etapami přechodu na VŠ nebo trh práce.

1.3 STRUKTURA VÝBĚROVÉHO SOUBORU

Vzhledem k poměrně komplikovaným vzdělávacím drahám absolventů středních škol uvádíme strukturu souboru jak v rozdělení podle původně absolvované kategorie vzdělání, tak i podle nejvyššího ukončeného vzdělání i dosud (ve sledovaném období) studovaného vzdělání. Vzhledem k nízkým počtům respondentů jsou v odpovědích sloučeny kategorie H a L5 a kategorie M a L0.

¹ V rámci tohoto šetření byly získány odpovědi 1324 respondentů.

² Termín je používán v přeneseném slova smyslu – složeno z malých kousků, různě sešíváných.

Tabulka 1.1: Struktura souboru – podle kategorií vzdělání

	Počet respondentů – původně absolvované vzdělání	Počet absolventů - nejvyšší absolvované vzdělání (po 6 letech)	Počet absolventů - nejvyšší vzdělání, včetně dosud studovaného
Střední vz. s VL – kategorie H	26	14	13
Střední vz. s OV a MZ – kategorie L0	17	11	9
Nástavbové studium		12	9
Studující nástavbové studium			1
Střední vz. s MZ – kategorie M	154	69	54
VŠ/VOŠ studium		91	92
Studující VŠ/VOŠ studium			19
Celkový součet	197	197	197

V rámci vzorku dokončilo ve sledovaném období 6-ti let od ukončení střední školy terciární vzdělávání (bakalářské, magisterské nebo vzdělání na VOŠ) přibližně 53 % absolventů maturitních oborů. Celkový podíl absolventů maturitních oborů, kteří ukončili nebo v době realizace průzkumu ještě pokračovali v terciárním vzdělávání, dosáhl v rámci vzorku přibližně 63 %.

V kategorii vyučených v rámci sledovaného vzorku získala maturitní vzdělání v nástavbovém studiu přibližně polovina z nich a 3 absolventi (11,5 %) dále pokračují i ve studiu na vysoké škole. Studijní aktivita i úspěšnost respondentů obou kategorií vzdělání v rámci sledovaného vzorku je ovšem ve srovnání se statistickými daty za celou populaci, nadprůměrná.

2. SPOKOJENOST ABSOLVENTŮ STŘEDNÍCH ŠKOL SE ZÍSKANÝM VZDĚLÁNÍM A KOMPETENCEMI

2.1 SPOKOJENOST ABSOLVENTŮ S OBOREM - MÍRA IDENTIFIKACE S OBOREM

Spokojenost absolventů s vybraným oborem vyjadřuje tzv. míra identifikace s oborem, která udává procento absolventů daného oboru, kteří by si znovu zvolili stejný studijní obor.

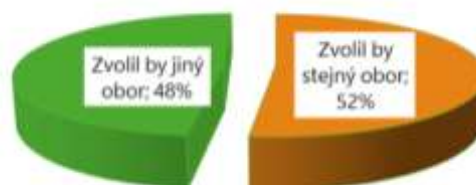
■ Absolventi učebních oborů (kategorie H, příp. nástavbového studia L5)

Přibližně 52 % vyučených uvedlo 6 let od ukončení studia na střední škole, že jsou spokojeni s vybraným oborem a znovu by se vyučili ve stejném. Naopak přibližně 48 % by zvolilo jiný obor.³

Obr. 2.1: Míra identifikace s oborem – absolventi středního vzděl. s VL - kategorie H, příp. L5 (v % odpovědí)

■ Důvody nespokojenosti se zvoleným oborem

Absolventi učebních oborů by při opakované volbě raději dali přednost jinému oboru nejčastěji z důvodu preference oboru s lepším uplatněním na trhu práce. Tuto odpověď zmínilo asi 40 % ze vzorku vyučených.

³ Tento podíl odpovídá i míře identifikace s oborem zjištěné v kategorii absolventů učebních oborů (kategorie H) na větším vzorku respondentů v období 3 let od vyučení (Trhlíková, 2014).

Dále uvádějí, že by si raději zvolili maturitní obor (36 %). Oproti předchozím průzkumům žáků a absolventů po 3 letech se zde jako poměrně výrazný důvod nespokojenosti objevuje skutečnost, že práce v oboru neodpovídá původní představě žáků o budoucí profesi (36 %). Toto zjištění ukazuje na stále ještě nenaplněnou potřebu ukázat žákům již na základních školách reálné pracovní prostředí, např. formou exkurzí nebo přednášek lidí z praxe. Rovněž se ukazuje, že v souvislosti s odchody za prací do jiného oboru se část vyučených potýkala s potřebou doplnit si novou kvalifikaci. Přibližně 32 % vyučených v této souvislosti uvedlo, že si museli doplnit znalosti oboru, ve kterém nyní pracují. Proto by se raději přímo vyučili v tomto oboru. Poměrně častým důvodem nespokojenosti s původně absolvovaným oborem je ztráta zájmu o obor (30 %). Přibližně 26 % uvádí jako jeden z důvodů nespokojenosti nízké platové ohodnocení v oboru a 24 % špatné pracovní podmínky. K méně častým důvodům patří obtížné hledání zaměstnání (20 %) nebo nízká úroveň přípravy (18 %).

Tab. 2.1: Důvody, proč by si absolventi (zpětně) zvolili jiný obor – absolventi středního vzděl. s VL - kategorie H, příp. L5 (v % odpovědí, možnost výběru více odpovědí současně)

	% z vyučených, kteří by (hypoteticky) změnili svůj obor	Celkové % vyučených, kteří by změnili obor z uvedeného důvodu
Dal/a by přednost oboru s lepším uplatněním na trhu práce	83%	40%
Dal/a by přednost maturitnímu oboru	75%	36%
Práce v oboru neodpovídá mé původní představě	75%	36%
Pracuji v jiném oboru, pro který jsem si musel znalosti doplnit	67%	32%
Obor mě přestal zajímat	62%	30%
Nízké platy v oboru	54%	26%
V oboru jsou špatné pracovní podmínky	50%	24%
V oboru se obtížně hledá zaměstnání	42%	20%
Úroveň přípravy v oboru byla nízká	38%	18%
Obor byl málo prakticky zaměřený	38%	18%
Obor není perspektivní	33%	16%
Obor jsem nikdy nechtěl/a studovat	31%	15%
Obor byl příliš náročný	23%	11%

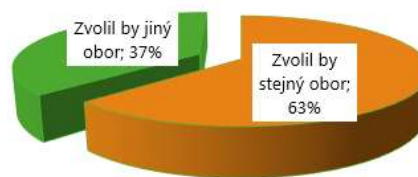
Porovnáme-li nejčastěji uváděné důvody nespokojenosti s oborem s důvody, které vyučení uváděli po 3 letech od ukončení střední školy, zůstávají mezi nečastějšími potíže s uplatněním na trhu práce (upřednostnění oboru s lepším uplatněním na trhu práce) a upřednostnění maturitního vzdělání. V šetření v roce 2012 dále uváděli častěji i nespokojenost s platovými podmínkami, v rámci tohoto průzkumu je pak častější nutnost doplnit si vzdělání v případě práce v jiném oboru nebo skutečnost, že obor neodpovídá původní představě.

■ Absolventi maturitních oborů (kategorie M)

Absolventi maturitních oborů jsou s volbou oboru více spokojeni než absolventi učebních oborů. Téměř dvě třetiny absolventů oborů kategorie M a L0 (v rámci sledovaného vzorku) by s odstupem 6 let od

ukončení studia na střední škole znovu zvolily stejný obor studia (63 %), zatímco jen asi 37 % by dalo přednost jinému oboru. ⁴

Obr. 2.2: Míra identifikace s oborem – absolventi středního vzděl. s MZ - kategorie M, L0 (v % odpovědí)

■ Důvody nespokojenosti se zvoleným oborem

Nejčastěji uváděnými důvody, proč by absolventi maturitních oborů (kategorie M) s odstupem 6 let a po zkušenostech v praxi a se studiem raději absolvovali jiný obor studia, je skutečnost, že pracují v jiném oboru, pro který si znalosti a dovednosti museli doplnit (26 %), nebo by dali přednost oboru s lepším uplatněním na trhu práce (24 %). Třetím nejčastějším důvodem je pak ztráta zájmu o obor (19 %). Dále mezi důvody preference jiného oboru patří obtížné hledání zaměstnání v oboru (18 %) nebo volba více prakticky zaměřeného oboru (17 %). Zatímco v kategorii vyučených se mezi nejčastějšími důvody nespokojenosti s oborem vyskytuje i zjištění, že práce v oboru neodpovídá původní představě žáků, ve skupině maturitních oborů je tento důvod zastoupen relativně méně často (13 %).

Tab. 2.2: Důvody, proč by si absolventi (zpětně) zvolili jiný obor – absolventi střed. vzdělání s MZ - kategorie M, L0 (v % odpovědí, možnost výběru více odpovědí současně)

	% z abs. matur. oborů, kteří by (hypoteticky) změnili svůj obor	Celkové % abs. matur. oborů, kteří by změnili obor z uvedeného důvodu
Pracuji v jiném oboru, pro který jsem si musel/a znalosti doplnit	69%	26%
Dal/a by přednost oboru s lepším uplatněním na trhu práce	66%	24%
Obor mě přestal zajímat	52%	19%
V oboru se obtížně hledá zaměstnání	48%	18%
Obor byl málo prakticky zaměřený	45%	17%
Práce v oboru neodpovídá mé původní představě	36%	14%
Nízké platy v oboru	36%	13%
Nebyl/a dobře připraven/a pro studium na VŠ	35%	13%
Obor není perspektivní	30%	11%
Úroveň přípravy v oboru byla nízká	25%	9%
Obor jsem nikdy nechtěl/a studovat	22%	8%
Dal/a by přednost gymnáziu	22%	8%
V oboru jsou špatné pracovní podmínky (hlučné prostředí, prašnost, práce na směny,...)	20%	7%
Obor byl příliš náročný	11%	4%

Porovnáme-li nejčastěji uváděné důvody nespokojenosti s oborem s důvody, které absolventi maturitních oborů uváděli po 3 letech od ukončení střední školy, pak mezi nejčastějšími zůstávají ztráta zájmu o obor a upřednostnění oboru s lepším uplatněním na trhu práce. Preference jiného oboru a ztráta zájmu o něj se projevuje i v odpovědi, že si absolvent musel doplnit znalosti jiného oboru, protože odešel do jiné profese.

⁴ Údaje mají vzhledem k nižšímu vzorku a spojení kategorií M a L0 jen orientační vypovídací schopnost.

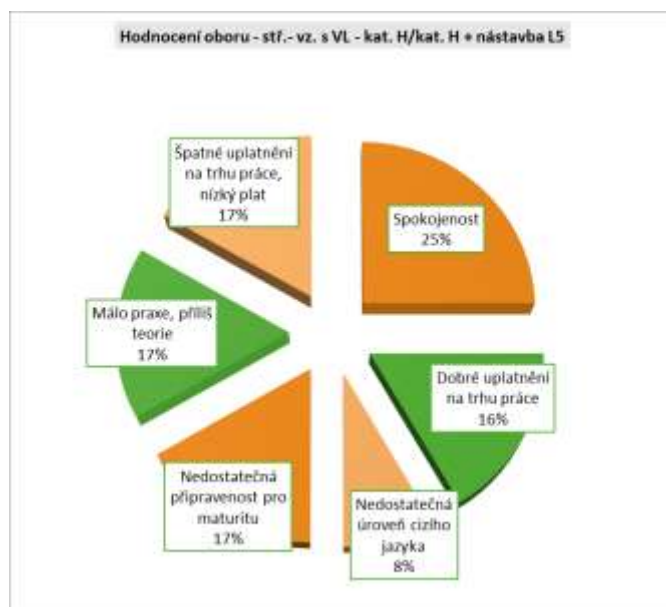
2.2 NÁZORY ABSOLVENTŮ NA UPLATNĚNÍ OBORU NA TRHU PRÁCE

■ Absolventi učebních oborů (kategorie H, příp. nástavbového studia L5)

Názory vyučených absolventů na absolvovaný obor jsou v některých aspektech rozporné, což zřejmě souvisí s jejich další vzdělávací nebo pracovní dráhou a tím, zda měl absolvent v úmyslu pokračovat v maturitní nástavbě nebo zda chtěl vstoupit přímo na trh práce. Vzhledem k tomu, že se jednalo o otevřenou otázku, řada odpovědí měla komplexnější charakter a zmiňovala více důvodů nespokojenosti s rozdílnou mírou závažnosti i zobecnění. Z tohoto důvodu je třeba procenta uváděných odpovědí vnímat jen jako zcela orientační.

Více než 40 % dotázaných absolventů učebních oborů vyjádřilo spokojenost s učebním oborem, z toho asi 25 % je celkově spokojeno s absolvovaným oborem a 16 % hodnotí pozitivně především dobré možnosti uplatnění absolvovaného oboru na trhu práce. Naopak přibližně 17 % vyučených je s možnostmi uplatnění svého oboru nespokojeno, stěžují si především na pracovní i platové podmínky. Z hlediska hodnocení úrovně vzdělání přibližně 17 % vyučených bylo nespokojeno, protože obor zahrnoval příliš teorie a byl málo prakticky zaměřený, naopak stejné procento (17 %) hodnotilo úroveň výuky negativně, protože je škola nepřipravila dobře pro studium nástavby a zvládnutí maturitní zkoušky. Menší část vyučených - ať už z důvodu požadavků nástavby nebo praxe - by přivítala i vyšší úroveň cizího jazyka.

Obr. 2.3: Celkové hodnocení oboru a jeho uplatnění na trhu práce – absolventi střed. vzděl. s VL - kategorie H, příp. L5 (v % odpovědí)

V následujícím textu citujeme pro lepší představu i vybrané odpovědi. Z některých odpovědí je zřejmé, k jakému konkrétnímu oboru se vztahují; vzhledem k nízkému počtu respondentů ovšem nelze tato vyjádření vnímat jako reprezentativní charakteristiku daného oboru nebo zaměření.

■ Pozitivní hodnocení oboru

- *Hned po závěrečných zkouškách jsem si našla práci v oboru, a to v supermarketu Albert. Využívám zde svoje praktické znalosti a dovednosti. Důležitá je komunikace se zákazníkem, kterou používám každý den.*
- *Získaná úroveň je dobrá. Možnost pokračování ve vzdělávání pro ty, kteří chtějí v daném oboru podnikat.*

■ **Nedostatečná připravenost pro maturitní zkoušku**

- *Propagace byla nástavbou pro obor - aranžér, vztah velice dobrý, mé očekávání naplnil dokonale. Vše překazily nečekané státní maturity.*

■ **Špatné uplatnění na trhu práce**

- *Je to velmi těžká práce za směšné peníze a hluboce obdivuji lidi, kteří v těchto oborech pracují, někteří i celý život. Neskutečný obdiv pro ně, práce s lidmi je to nejhorší, co člověk může dělat, zejména když se stává lidským otrokem (číšník). Mé vzdělání bylo spíše průměrné pro dnešní svět, kdy člověk potřebuje vydělávat „velké“ peníze, aby se vůbec uživil, je tohle vzdělání DOST MÁLO, a proto jsem musela ve vzdělávání pokračovat, abych se alespoň trochu posunula výš.*
- *Špatná příprava, zaměstnavatelé by vás sedřeli, pořád ve špině.*

■ **Chybějící praxe**

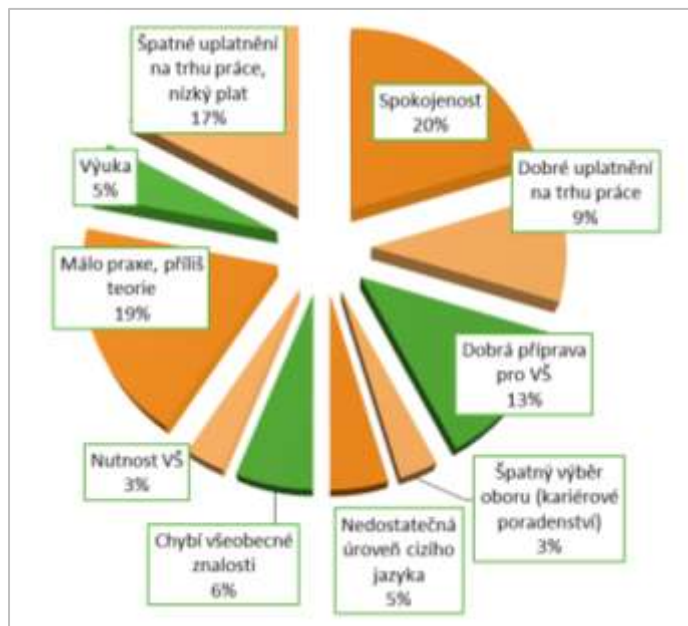
- *Obor mne baví (převážně v domácím prostředí). Chybí mnoholetá praxe, abych se mohl tímto oborem živit (požadují to zaměstnavatelé).*

■ **Absolventi maturitních oborů (kategorie M, L0)⁵**

Celková spokojenost absolventů maturitních oborů s oborem je vyšší než u vyučených. V rámci této otevřené otázky jsme se ovšem zaměřili i na zjištění dílčích připomínek. Celkově nemělo významnější negativní připomínky k vybranému oboru a jeho uplatnění na trhu práce, resp. možnosti pokračovat v terciárním vzdělávání, kolem 42 % absolventů maturitních oborů. Z toho přibližně 19 % vyjádřilo celkovou spokojenost s oborem, 9 % uvedlo, že jim obor umožnil dobré uplatnění na trhu práce a 13 % si pochvaluje dobrou připravenost pro studium na VŠ/VOŠ.

Naopak necelých 60 % absolventů mělo k vybranému oboru kritické připomínky. Nejčastěji si stěžovali na nedostatek odborné praxe (20 %) a špatné uplatnění oboru na trhu práce (17 %). Někteří absolventi upozorňovali, že jejich obor bez pokračování na VŠ nemá na trhu práce vhodné uplatnění. Další připomínky zahrnovaly nespokojenost s úrovní výuky, se znalostí cizího jazyka a nedostatečnými všeobecnými znalostmi, které absolventi potřebovali k dalšímu studiu.

Obr. 2.4 Celkové hodnocení oboru a jeho uplatnění na trhu práce – absolventi středního vzděl. s MZ - kategorie M, L0 (v % odpovědí)

⁵ U otevřených odpovědí byly vzhledem k celkově nižšímu počtu respondentů sloučeny odpovědi absolventů kategorie M a L0.

V následujícím textu opět citujeme pro lepší představu vybrané odpovědi v rozdělení podle témat.

■ Špatné uplatnění na trhu práce

- *Pro pokračování ve vzdělání si myslím, že jsem dostala dobrý základ. Z hlediska uplatnění na trhu práce je to horší. Školy asistenty moc nechťejí, a když tak na zkrácený úvazek, což činí něco kolem 8000 Kč čistého. Považuji to za směšné.*
- *Uplatnění na trhu práce je minimální, ohodnocení zpravidla platově silně podprůměrné. Navazující vzdělání je nutnost, a připravenost pro studium na VŠ je dobrá - ne-li téměř skvělá.*

■ Chybí všeobecné znalosti, nedostatečné pro pokračování na VŠ

- *Vzhledem k oboru byla školní průprava užitečná, nicméně jsem postrádal širší rozhled.*
- *Obor je v pořádku, ale na SOŠ je příliš osekáná teorie. Představa škol o tom, jak by výuka měla vypadat, je zcela mimo.*
- *Pro pokračování ve studiu - zcela nevyhovující. Možná, pokud bych nezvolil tak náročnou VŠ, ale prakticky vše, co jsem v prvním ročníku potřeboval, jsem se musel naučit samostudiem. Bohužel, v oborech, které mne zajímají (výzkum, robotika), je SŠ vzdělání zcela nedostačující.*

■ Málo praxe, příliš teorie

- *Odborné znalosti určitě chválím, v této oblasti výuka obsahovala vše, co jsem doposud poznal v terénu.*
- *Chyběla mi návštěva staveb s názornou ukázkou učiva. Praxe byla řešena formou zametání či kosení trávy, tudíž jsem během ní nenabyl žádné poznatky.*
- *Střední škola byla pouze "nalévárna" teoretických pojmů. Nevedla k rozvoji osobnosti, samostatnému ani logickému uvažování. Praktické dovednosti nebyly dále rozvíjeny.*
- *Život mě naučil, že školní život je dosti rozdílný od toho reálného života v zaměstnání. Většina postupů, co nás učili na škole, byla relativně k ničemu, jelikož v praxi byly postupy diametrálně jinde (vše se například projektovalo na počítači a ne na papír, jako ve škole).*

■ Nedostatečná úroveň cizího jazyka

- *Učitel na angličtinu byl laik.*
- *Mně osobně střední škola moc nedala, nebýt kurzů a VŠ, neuměla bych pořádně jazyk. Dále také je třeba zlepšení komunikačních a prezentačních dovedností žáků.*

■ Dobrá příprava pro studium na VŠ

- *Ve studiu oboru (management cestovního ruchu) jsem sice nepokračovala, ale dál jsem se věnovala humanitním studiím (němčina + dějepis a učitelství pro SŠ němčina dějepis). Obor mě připravil dokonale pro studium; dal mi neobvykle široký všeobecný rozhled, teorii a praxi cestovního ruchu, zeměpisné a dějepisné znalosti na gymnaziální úrovni. Ze všeho jsem čerpala při studiu neustále! Zpětně hodnotím vzdělání v oboru jako nepostradatelné.*
- *Mnou studovaný obor byla v podstatě příprava na vysokou školu. Z mého pohledu jsem získal poměrně slušný základ k tomu, abych mohl úspěšně pokračovat ve studiu oboru architektura a stavitelství na vysoké škole, bohužel jsem po prvním semestru ztratil zájem dále se v tomto oboru vzdělávat.*

■ Malé možnosti uplatnění bez dalšího studia VŠ

- *Studium oboru Výchovná a humanitární činnost mne bavilo, bohužel v tomto oboru není téměř žádné uplatnění bez dalšího vzdělání na vysoké škole.*
- *Potřeboval bych větší všeobecné vzdělání, obor je dobrý, jen možnosti uplatnění po škole velmi malé, je nutné nějaké navazující vzdělání (pokud není cílem zůstat na recepci hotelu, či prodávat zájezdy v CK....)*

■ Spokojenost a dobré uplatnění

- *Je to krásný povolání, někdy to proklínám kvůli pracovním víkendům, svátkům a pracovním směnám od rána do noci, ale má to velký uplatnění, takže jedině co mi chybí je víc času na rodinu a koníčky, ale neměnil bych.*

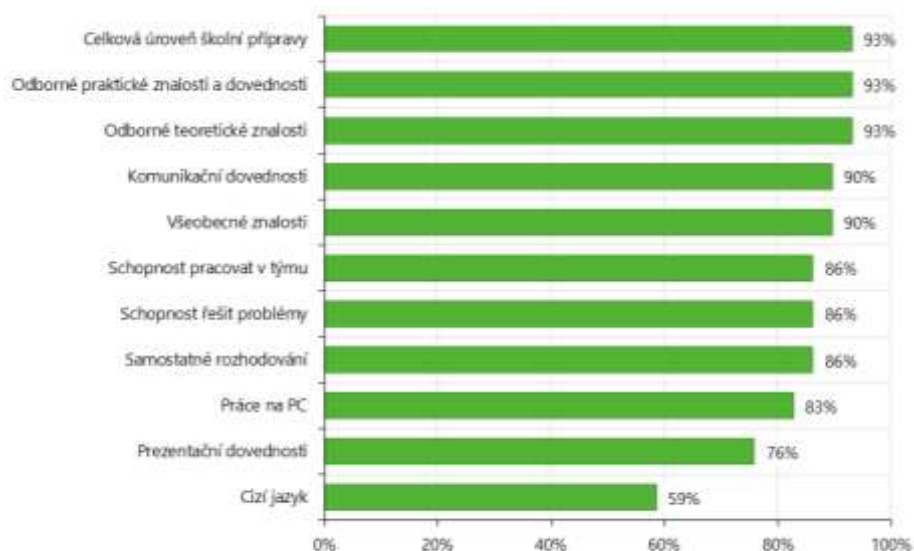
2.3 SPOKOJENOST ABSOLVENTŮ SE ZÍSKANÝMI KOMPETENCEMI

■ Absolventi učebních oborů (kategorie H, příp. nástavbového studia L5)

Absolventi učebních oborů hodnotí po 6 letech od vyučení, tedy po zkušenostech z praxe, příp. nástavbového studia, celkovou úroveň školní přípravy na střední škole pozitivně (v rámci sledovaného vzorku se takto vyjádřilo více než 90 % dotázaných). Z hlediska jednotlivých kompetencí posuzují nejlépe

úroveň odborných teoretických a praktických znalostí (více než 90 % vyučených v rámci vzorku je hodnotí pozitivně). Velmi dobře jsou hodnoceny i klíčové kompetence – komunikační dovednosti, schopnost pracovat v týmu, schopnost řešit problémy a samostatně se rozhodovat. Jen mírně slabší je podle názoru vyučených jejich schopnost pracovat na PC, kterou posuzuje příznivě asi 83 % z nich. Horší jsou podle názoru vyučených i prezentační dovednosti (76 %). Nejhorší vyučení hodnotí znalost cizího jazyka, se kterou je spokojeno jen asi 59 % vyučených.

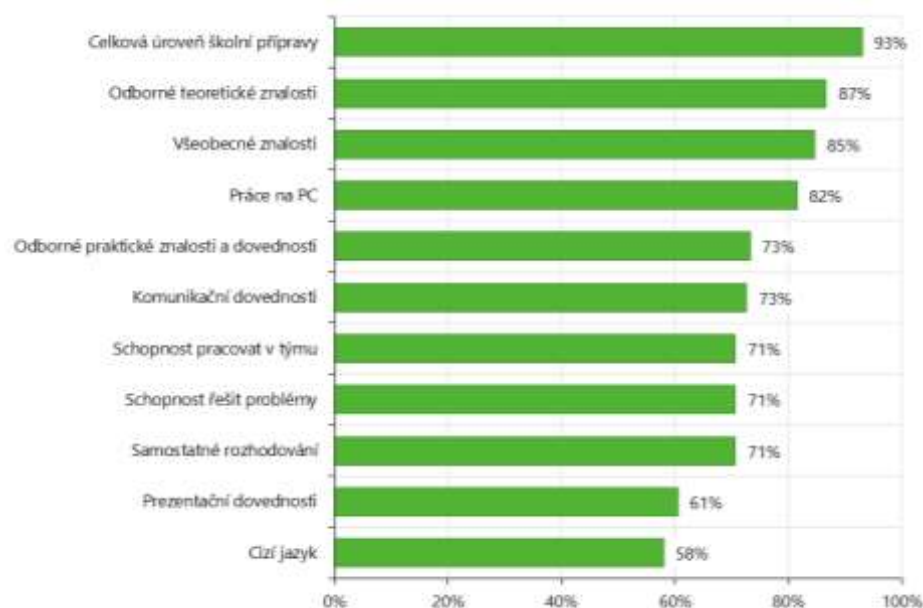
Obr. 2.5: Hodnocení získaných kompetencí – absolventi středního vzděl. s VL - kategorie H, příp. L5 (v % odpovědí rozhodně spokojených + spíše spokojených)

Absolventi maturitních oborů (kategorie M, L0)

Absolventi maturitních oborů hodnotí po zkušenostech v praxi, příp. terciárním vzdělávání, celkovou úroveň školní přípravy na střední škole pozitivně (93 % rozhodně dobře nebo spíše dobře). Z hlediska jednotlivých kompetencí posuzují nejlépe úroveň odborných teoretických znalostí (87 % je hodnotí pozitivně), všeobecných znalostí (85 %) a práce na PC (82 %). Mírně nižší je ve srovnání s předešlými kompetencemi hodnocení odborných praktických dovedností a dále klíčových kompetencí, kam patří komunikační dovednosti, schopnost pracovat v týmu, schopnost řešit problémy a samostatně se rozhodovat. Slabší je pak po zkušenostech z praxe, resp. z terciárního vzdělávání, hodnocení získané úrovně prezentačních dovedností (61 % spokojených) a schopnosti komunikovat v cizím jazyce (asi 58 %).

Obr. 2.6: Hodnocení získaných kompetencí – absolventi středního vzděl. s MZ - kategorie M a L0 (v % rozhodně spokojených + spíše spokojených)

Hodnocení kompetencí se vztahuje k nárokům, které na absolventa kladly praxe nebo další studium. Vyšší procento spokojených neznamená objektivně vyšší úroveň znalostí, ale skutečnost, že podle názoru absolventů úroveň dané kompetence lépe odpovídala požadavkům praxe nebo dalšího vzdělávání. Z tohoto důvodu je třeba spíše než číselné procentuální vyjádření hodnotit vzájemné porovnání spokojenosti s jednotlivými kompetencemi.

3. STUDIJNÍ DRÁHA ABSOLVENTŮ STŘEDNÍCH ŠKOL

V tématu studijní dráhy absolventů středních odborných škol je k dispozici řada konkrétních statistických údajů o pokračování v nástavbovém studiu nebo terciárním vzdělávání. V rámci tohoto spíše kvalitativního průzkumu jsme se zaměřili především na podrobnější identifikaci překážek, omezení a problémů, se kterými se absolventi při přechodu do nástavbového nebo terciárního vzdělávání setkávali.

3.1 DŮVODY POKRAČOVÁNÍ VE STUDIU V JINÉM OBOROVÉM ZAMĚŘENÍ

■ **Absolventi učebních oborů (kategorie H, příp. nástavbového studia L5)**

V rámci našeho vzorku zahájilo denní nástavbové studium kolem 60 % vyučených, z toho 46 % ho úspěšně dokončilo. Nástavbové studium dálkovou formou zahájilo 12 %, z nich ovšem nikdo nedokončil. Přibližně 5 % pak úspěšně absolvovalo VŠ nebo VOŠ a 3 % se o studium VŠ pokusila, ale neúspěšně. Z údajů je zřejmé, že získaný vzorek vyučených zahrnuje absolventy s vyššími studijními ambicemi a lepšími studijními výsledky, než odpovídá celému souboru vyučených.⁶ Zároveň poměrně vysoké procento vyučených pokračovalo ve studiu jiného oboru, než jakému se věnovali na střední škole (kolem 30 % z celého vzorku). V rámci našich analýz jsme se zaměřili na jejich důvody. Vzhledem k poměrně malému vzorku vyučených neuvádíme procentuální zastoupení odpovědí.

■ **Důvody pokračování v odlišném oboru – nástavbové a další studium absolventů učebních oborů**

■ **Ztráta zájmu o původní obor**

Vyučení si často volili pokračování v jiném oboru z důvodu nezájmu o obor nebo preferenci jiného oboru (*Měl jsem lepší vztah k jinému oboru*).

■ **Chybějící návaznost v oboru**

Dále uváděli, že k jejich původnímu oboru není navazující nástavbové studium (*Nelze se dál rozvíjet v daném oboru*).

■ **Kvalitnější výuka**

Jiný obor si vybírali také z důvodu snahy doplnit nebo rozšířit si vzdělání (*Anglický jazyk byl na mé škole absolutně nedostatečný, a proto jsem si koupila půlroční kurz. Studium zaměřené na ekonomiku se z mého úsudku zdálo vyhovující pro větší všeobecný přehled.*)

■ **Lepší uplatnění na trhu práce**

■ **Finanční důvody**

⁶ Podíl absolventů učebních oborů vstupujících do denního nástavbového studia je nižší, v roce 2015 dosahovalo jen 28 %.

■ Absolventi maturitních oborů (kategorie M, L0)

V rámci našeho vzorku ve sledovaném období 6 let od ukončení střední školy úspěšně absolvovalo VŠ, případně VOŠ studium přibližně 53 % absolventů maturitních oborů kategorie M a L0, dalších přibližně 11 % studium zahájilo, ale nedokončilo, 5 % vystudovalo VŠ, příp. VOŠ dálkově, naopak asi 3 % dálkovou formu studia úspěšně nedokončila. Přibližně 20 % v době realizace šetření ještě studovalo nebo měli studium přerušené.

Přibližně 34 % absolventů maturitních oborů pokračovalo ve studiu na stejném nebo obdobném oboru, dalších 20 % v příbuzném oboru a 23 % v jiném oboru. Jen asi 22 % absolventů v rámci vzorku se o žádné studium nepokusilo.

■ Důvody pokračování v odlišném oboru na VŠ, případně VOŠ

■ Nezáměr o obor (41 %)

Nejčastějším důvodem, proč absolventi maturitních oborů pokračovali po ukončení střední školy v terciárním vzdělávání v jiném oborovém zaměření, byl nezáměr o obor. Příčinou byla nejen ztráta zájmu o obor, kdy student až v průběhu střední školy zjistil, že se oboru věnovat nechce, ale i původně nevhodná kariérová volba nebo skutečnost, že obor byl jen náhradním řešením a žák se po jeho absolvování snažil dostat k jinému oboru, o který měl skutečný zájem.

- *Vždy jsem se chtěla věnovat historii a jazykům, cestovní ruch jsem brala pouze jako alternativu.*
- *Největší problém je účetnictví, které mě fakt nebavilo. Ekonomika není obor, ve kterém bych chtěla pracovat.*
- *Chtěl jsem ve svém povolání více potkávat a pracovat s lidmi. Proto by pro mě stavební vysoká škola neměla smysl.*
- *Obor ze střední mě vůbec nezaujal, dala jsem se na jinou sféru.*
- *Můj zájem se přetočil jinam.*

■ Rozšíření kvalifikace a možností uplatnění na trhu práce (18 %)

Přibližně 18 % dalo přednost oboru s lepším uplatněním na trhu práce, a to jak z hlediska finančního ohodnocení, tak i z důvodu snahy rozšířit si kvalifikaci o další obor vzdělání.

- *V MŠ/družině apod. lze pracovat i jen se středoškolským vzděláním, pokud bych ten stejný obor měla i na VŠ, bylo by to "zbytečné", proto jsem zvolila příbuzný obor, který rozšiřuje možnosti uplatnění.*
- *Chtěla jsem si rozšířit pracovní uplatnění v oboru o další zaměření.*

■ Kvalitnější výuka, případně lepší návaznost studia (5 %)

Přibližně 5 % změnilo oborové zaměření z důvodu kvalitnější výuky.

- *Kvalitnější výuka příbuzného oboru, renomovaná škola na rozdíl od alternativ v té době, možnost pokračování v magisterském studiu....*

■ Nepřijetí na obor (14 %) a neúspěch při studiu (9 %)

Naopak souhrnně necelá čtvrtina měla zájem o pokračování ve stejném oboru, ale z nich přibližně 14 % nepokračovalo z důvodu nepřijetí na obor a 9 % studium oboru nezládlo.

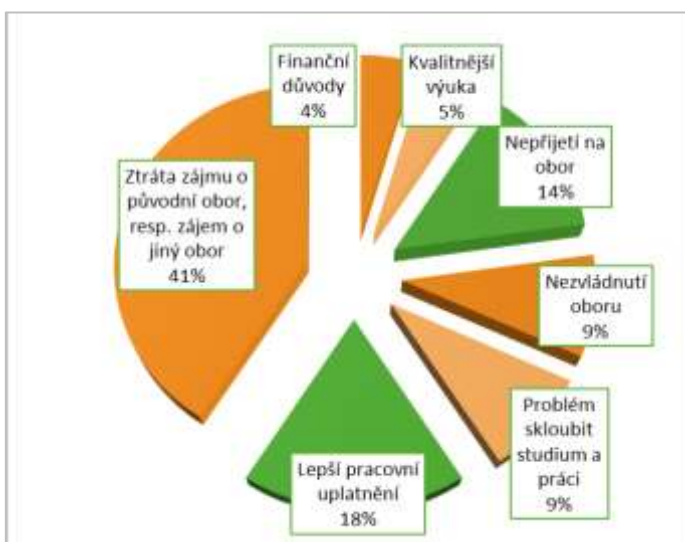
- *Prvně jsem chtěla studovat management, ale z důvodu přeplněnosti oboru jsem byla nucena změnit obor.*
- *Nezvládal jsem původně zvolený obor, tak jsem si vybral ten, kde bude jednodušší matematika.*
- *Nepřijetí ke studiu na jiné škole 2. mělo to být "přechodové" studium 3. kamarádka 4. chtěla jsem zkusit něco nového, nepoznaného - jiný obor.*

■ Finanční nebo pracovní důvody (4 %)

V menší míře se vyskytly finanční (4 %) nebo pracovní důvody, kdy si absolventi vybrali jiný obor například z důvodu možnosti jej skloubit se současnou pracovní aktivitou. Na jednu stranu tedy brigády při studiu přinášejí žákům praktické zkušenosti a usnadňují pracovní uplatnění, zároveň ovšem tyto zkušenosti mohou vést ke změnám studijních plánů a představ.

- *Nepřijetí ke studiu, nový obor studia na VŠ jsem zvolila v oboru práce.*

Obr. 3.1: Důvody pokračování v jiném oboru na VŠ, resp. VOŠ – absolventi středního vzděl. s MZ – kategorie M,L0 (v % odpovědí)

3.2 PROBLÉMY PŘI PŘECHODU DO NÁSTAVBOVÉHO STUDIA, VŠ, RESP. VOŠ

■ Absolventi učebních oborů (kategorie H, příp. nástavbového studia L5)

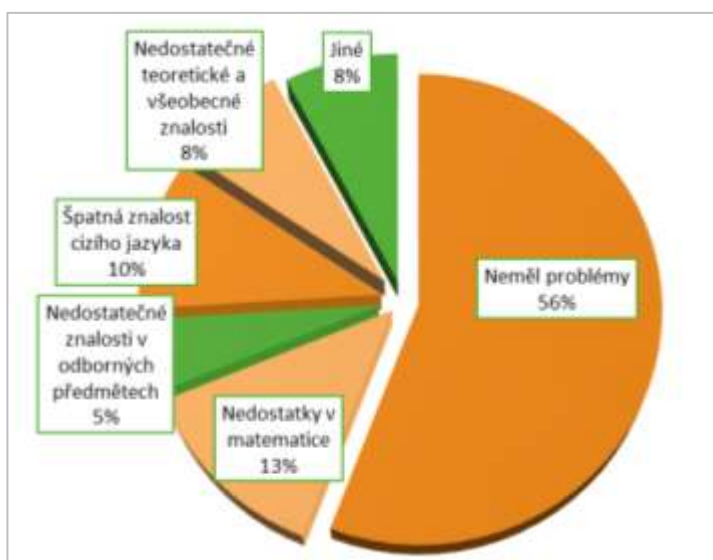
Absolventi učebních oborů kategorie H v rámci sledovaného vzorku zpravidla uváděli, že se při přechodu do nástavbového studia setkali s určitými problémy, někteří zdůrazňovali nedostatečnou jazykovou vybavenost. V této souvislosti je třeba připomenout statistické údaje: podíl absolventů, kteří nástavbové studium nedokončí, je poměrně vysoký a dosahuje přibližně třetiny v denním studiu. Po zavedení státní maturitní zkoušky od roku 2011/12 se přitom zároveň zájem o nástavbové studium výrazně snížil.

- *Studium pro mě prvních pár týdnů bylo velmi kritické, ale poté jsem prolomila ledy.*
- *Na základní škole jsem s jazykem problémy neměla, ba naopak mě velmi bavil, a tak jsem zařála zuby a finální zkoušku jsem zvládla.*
- *Problémem byla špatná znalost cizího jazyka.*
- *Propagace byla nástavbou, pro obor - aranžér, mé očekávání naplnil dokonale. Vše překazily nečekané státní maturity.*

■ Absolventi maturitních oborů (kategorie M, L0)

Nadpoloviční většina absolventů maturitních oborů se (v rámci sledovaného vzorku) při vstupu na VŠ nebo VOŠ nepotýkala s většími problémy; někteří naopak chválili získanou úroveň odborných znalostí, které jim na rozdíl od absolventů gymnázií usnadnila zvládnutí odborných předmětů. Dále uváděli nejčastěji problémy se znalostmi matematiky, cizího jazyka a všeobecného rozhledu.

Obr. 3.2: Problémy při přechodu ze střední školy na VŠ/VOŠ (v % odpovědí)

■ **Hodnocení přechodu ze střední školy na VŠ nebo VOŠ**

■ **Přechod na VŠ bez problémů (56 %)**

- *Naopak, mé vědomosti a znalosti mi byly neocenitelným potenciálem a náskokem proti ostatním.*
- *V odborných předmětech jsem neměl na vysoké škole problém. Gymnazisté měli daleko lepší soft-skills, ale téměř žádné hard skills. Lidé s maturitou pravý opak.*
- *Střední technická škola mne připravila na ekonomický obor lépe než ostatní studenty. Naučila mne perfektně matematiku, práce s PC, všeobecný přehled atd....*

■ **Chybějící znalosti matematiky (13 %)**

- *Prakticky ve všech technických oborech jsem byl na úrovni průměrného gymnazisty, zatímco v teoretických znalostech - matematika, fyzika, kalkulus, lineární algebra,...jsem zaostával.*
- *Na VŠ byla úroveň o poznání těžší. Zejména v matematice jsem zaostával.*
- *Jediný problém byla vyšší úroveň matematiky než na SŠ, pro absolventy gymnázia bez problému. Ze střední školy mi chyběly základy matematiky, která byla na OA jeden ze slabších vyučovaných předmětů.*

■ **Nedostatků ve znalosti cizího jazyka (10 %)**

- *Nízká úroveň cizího jazyka a pedagogiky ze střední školy*
- *Problém byl spíše v nároku na cizí jazyky, kde výhodu měli studenti z gymnázií a jazykových škol. Moje střední škola mi bohužel nepředala dostatek vědomostí v této problematice.*

■ **Nedostatečná úroveň teoretických a odborných znalostí (8 %)**

- *SŠ byla více zaměřena na praxi a praktické provádění činnosti. VŠ spíše na teorii, která často neodpovídala praxi.*
- *Problém s nedostatečnými teoretickými znalostmi fyzikálních principů.*
- *Ano, chyběly mi teoretické znalosti kritického myšlení, všeobecného přehledu a logického myšlení k vykonání přijímacích zkoušek na VŠ.*
- *Nedostatečná příprava na humanitní obory, jazyky, literaturu, dějiny umění.*

■ **Nedostatků v odborných předmětech (5 %)**

- *Škola požadovala v oblasti informatiky mnohem podrobnější znalosti, než jaké jsem na SŠ získala.*

■ **Nedostatečné odborné znalosti v souvislosti s tím, že žák začal na VŠ studovat jiné zaměření**

- *Neměla jsem základy pedagogiky, jelikož jsem nestudovala střední školu zaměřenou na pedagogiku.*
- *Setkala jsem se s problémy, ale je to dáno tím, že můj obor na VŠ nijak nesouvisí s oborem, který jsem studovala na střední škole...*

■ **Nízké nároky VŠ**

- *Úroveň vzdělání na VŠ byla nanejvýš středoškolská - celé tři roky jsem si mohla odpustit a přijít až ke státním zkouškám.*
- *S problémy jsem se nesetkal. Veškeré vzdělávání, které jsem po střední škole absolvoval, nikterak nepočítalo s jakýmkoli základem dřívějším, tudíž jsme vše probírali od úplných počátků. Dá se říci, že bez střední školy ve stejném oboru bych na VŠ obstál naprosto totožně jako po jejím absolvování.*

3.3 NEÚSPĚCH ABSOLVENTŮ PŘI STUDIU NA VŠ A JEHO PŘÍČINY

V současné době je podíl absolventů středních odborných škol, kteří mají zájem pokračovat v nějaké formě terciárního vzdělávání, vysoký. K přijímacímu řízení ke studiu se dostaví více než tři čtvrtiny absolventů odborných škol – kategorie M. Přitom asi 72 % absolventů oborů odborných středních škol kategorie M se dostaví k přijímacímu řízení na VŠ a 13 % k přijímacímu řízení ke studiu na vyšších odborných školách. Oproti absolventům gymnázií a lyceí je jejich zájem o VOŠ vyšší. Téměř desetina absolventů oborů kategorie M se pak dostaví k přijímacímu řízení jak na vysoké, tak zároveň na vyšší odborné školy, v průměru se tak dostaví ke 2,1 přijímacímu řízení (Kuchař, Kleňha, Vojtěch, 2014). Řada absolventů je tak přijata na více škol, pokouší se o studium opakovaně, studium nedokončí nebo přechází na jiné obory nebo školy.

■ V rámci tohoto průzkumu uváděli absolventi čtyři základní důvody nedokončení VŠ studia:

■ Nezvládnutí studia (53 % odpovědí)

- Neúspěšné absolvování předmětu statistika. Nesplnění počtu kreditů pro postup do dalšího semestru.
- Nedokončil jsem první školu, na kterou jsem se přihlásil. Byla to moje vina - nevěnoval jsem se matematice dostatečně, a proto jsem na ČVUT nestíhal. Ale na další škole už jsem se do toho pustil a zvládl jsem vše s přehledem.
- Špatná připravenost ke studiu.
- Důvody byly spíše osobního charakteru, ale mezi ten hlavní patřilo kupodivu nepřidělení místa na kolejích. To vedlo následně k tomu, že veškeré nejasnosti v učivu jsem nemohl konzultovat s ostatními studenty v čase, který bych pro to potřeboval.

■ Finanční důvody a potřeba začít vydělávat (13 % odpovědí)

- Netrpělivost a nedostatek financí.
- Potřebovala jsem peníze, šla jsem do práce, studuji dálkově.
- Zaměstnavatel v období krize zkrachoval a nechtěla jsem, aby mamka trpěla. Tatka pracoval jako OSVČ, kde měl také problémy. A co si budeme nalhávat, škola není zadarmo (dojíždění, strava, učební pomůcky, ubytování, kapesné), proto jsem nemohla dopustit, abych je "ždíkala" z posledních peněz. Nejsem sobec.

■ Pracovní důvody, zejména problém skloubit pracovní a studijní závazky (27 % odpovědí)

- Raději jsem šel pracovat.
- Pracovní doba se nedala skloubit s množstvím absence, kterou by mi odpustili.

■ Nezáměr o obor a nespokojenost s úrovní výuky (7 % odpovědí)

- Nezáměr o daný obor na dané vysoké škole (VŠP Jihlava) - špatná úroveň vzdělávání, nekompetentní vyučující, celý první rok jsem vystačila s vědomostmi ze střední školy a nijak jsem se nemusela učit (myslím, že to svědčí o nízké úrovni školy).

4. UPLATNĚNÍ ABSOLVENTŮ A ZKUŠENOSTI SE ZMĚNOU PROFESÍ

Skutečnost, zda absolventi středních škol po ukončení studia, případně dalším studiu na VŠ nebo VOŠ zahájí pracovní dráhu ve svém oboru, závisí na řadě faktorů. Především na samotném zájmu v oboru pracovat, situaci na trhu práce, na poptávce firem v regionu a rovněž i na sociálních sítích, protože řada absolventů si hledá práci pomocí rodičů, příbuzných nebo známých.

Z výsledků předchozích šetření vyplývá, že podíl absolventů středních škol, kteří v závěru studia chtějí pracovat ve svém oboru, je vyšší, než skutečné procento těch, kteří se po vstupu na trh práce ve svém oboru opravdu uplatní. S odstupem let pak procento absolventů pracujících ve svém oboru zpravidla dále klesá (Trhlíková, 2014). Vzhledem ke zvolené metodě průzkumu a nižšímu vzorku respondentů jsme se zaměřili především na podrobnější zmapování zkušeností absolventů s přechodem do jiné profese.

4.1 UPLATNĚNÍ V OBORU A ZKUŠENOSTI SE ZMĚNOU PROFESÍ

■ Absolventi učebních oborů (kategorie H, příp. nástavbového studia L5)

V rámci našeho vzorku mělo původně zájem pracovat v oboru asi 50 % vyučených, 25 % se chtělo uplatnit v příbuzném oboru a 13 % chtělo odejít do jiného oboru. Přibližně 13 % plánovalo uplatnění v oboru studovaném po vyučení. S odstupem 6 let od ukončení střední školy byl ovšem podíl vyučených pracujících v oboru v rámci našeho vzorku podstatně nižší – kolem 30 %, naopak ve srovnání s původní představou byl vyšší podíl těch, kteří se uplatnili v příbuzném nebo jiném oboru.⁷ Ve srovnání s původní představou žáci méně často pracovali jak v oboru, ve kterém se vyučili, tak i v oboru nástavby.

⁷ Z výsledků šetření uskutečněného v roce 2012 (Trhlíková, 2013), kdy byli dotazováni absolventi s odstupem 3 let od ukončení studia na střední škole, a které nezohledňují zájem pracovat v jiném navazujícím oboru, vyplývá, že zájem uplatnit se v oboru mělo původně na konci vyučení asi 74 % budoucích učňů, mimo obor chtělo odejít 12 %. V období 3 let od ukončení střední školy pak pracovalo přímo v oboru 46 % vyučených, v příbuzném oboru 15 % a mimo obor odešlo 39 % z nich.

Nejčastějšími důvody práce v jiném oboru v rámci vzorku vyučených byl nezáměr o práci v oboru (12 %), nabídka výhodnější práce v jiném oboru (15 %), dále pak nevyhovující pracovní (8 %) a platové podmínky (8 %) v oboru nebo nutnost dojíždění (8 %).

■ Absolventi maturitních oborů (kategorie M, L0)

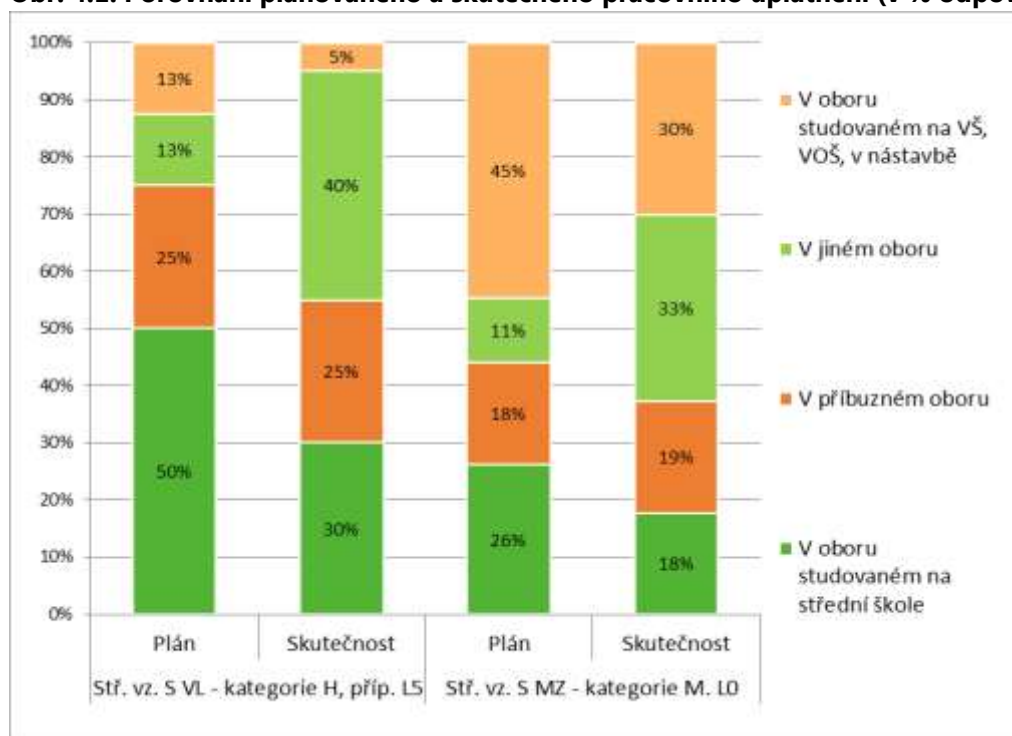
Absolventi maturitních oborů v rámci sledovaného vzorku plánovali po ukončení střední školy nejčastěji pracovat v oboru, kterému se věnovali na VŠ nebo VOŠ (45 %), dále asi 26 % se chtělo uplatnit v oboru, který odpovídá zaměření studovanému na střední škole. Celkově se jich 71 % chtělo uplatnit v oboru studovaném na SŠ nebo na VŠ, asi 18 % plánovalo práci v příbuzném oboru. Pouze 11 % mělo v úmyslu pracovat v oboru, který nesouvisel ani se studiem na střední škole, ani s plánovaným studiem na VŠ.

S odstupem 6 let byl ovšem podíl absolventů maturitních oborů, kteří si našli práci v oboru studovaném na SOŠ, oproti plánům nižší – v rámci vzorku dosáhl jen 18 % a rovněž nižší je podíl těch, kteří pracují v oboru studovaném na VŠ (30 %). Podíl pracujících v jiném oboru dosahuje v rámci vzorku namísto plánovaných 10 % přibližně 30 %. Vyšší procento pracujících mimo obor studia může být ovlivněno i skutečností, že část absolventů dosud studuje a než dokončí studium, mohou přechodně pracovat na kratší úvazek mimo obor.

Nejčastějším důvodem, proč absolventi odešli pracovat do jiného oboru, byla v kategorii absolventů maturitních oborů skutečnost, že absolvent nesehnal práci v oboru (14 % ze sledovaného vzorku), dále pak výhodnější pracovní nabídka v jiném oboru (11 %) a nezáměr o práci v oboru (8 %). Ve srovnání s vyučenými naopak k méně častým důvodům patřily nevyhovující pracovní nebo platové podmínky.

Zatímco dominantním důvodem odchodu do jiné profese byla skutečnost, že absolvent nesehnal vhodnou práci ve svém vystudovaném oboru, což zřejmě odráželo nepříznivou ekonomickou situaci v době vstupu na trh práce v období od roku 2009, ze šetření realizovaného v roce 2015 vyplývá, že absolventi maturitních oborů chtějí nejčastěji změnit profesi z důvodu nezáměru o obor (Trhlíková, 2015). Příznivější ekonomické podmínky tak zatlačují do pozadí problém se získáním zaměstnání v oboru, naopak významnější příčinou odchodu se stává v současnosti nezáměr absolventů pracovat v oboru.

Obr. 4.1: Porovnání plánovaného a skutečného pracovního uplatnění (v % odpovědí)

4.2 ZKUŠENOSTI ABSOLVENTŮ SE ZMĚNOU PROFESÍ

Zkušenosti absolventů se změnou oboru do určité míry závisely na tom, zda se jednalo o změnu profese z důvodu zájmu, nebo o vynucenou změnu z důvodu problémů s uplatněním původního oboru.

■ Absolventi učebních oborů (kategorie H, příp. nástavbového studia L5)

V rámci našeho omezeného vzorku se vyučení o změně profese vyjadřovali pozitivně a uváděli, že změna pracovního zaměření byla snadná. V této souvislosti je třeba ovšem zdůraznit, že z odpovědí je zřejmé, že jim tuto změnu usnadnil jejich pozitivní a aktivní přístup, včetně ochoty a zájmu se dále vzdělávat.

- *Bylo to pro mne snadné. Musel jsem podstoupit pouze školení, které probíhalo zhruba 2 měsíce. Dále jsem rozvíjel své dovednosti a znalosti v praxi.*
- *Všeobecně mě zajímá technologie a technika a výroba. Práce s lidmi a technikou. V nynějším oboru mě zaškolil pověřený pracovník, vše jsem se naučil.*

■ Absolventi maturitních oborů (kategorie M, L0)

Většina absolventů maturitních oborů (kolem 80 %) uvedla, že přechod do nové profese zvládli bez větších problémů. Pro přibližně 10 % dotázaných byla ovšem změna profese spojena s přechodem na nižší pozici (10 %) a dalších 10 % uvedlo, že přechod do jiné profese byl vyústěním delší doby nezaměstnanosti a neúspěšných pokusů při hledání zaměstnání ve svém oboru.

■ Zkušenosti se změnou profese:

■ Přechod do nové profese bez potíží (80 %)

- *Již při studiu střední školy jsem se samostatně vzdělával v jiném oboru, který pro mě byl zajímavější. Po dokončení maturity a zlepšení cizího jazyka na jazykové škole jsem se tomuto oboru začal plně věnovat.*
- *Změna profese mi nepřinesla žádné obtíže. Zaměstnavatel sám pořádal školení pro nově příchozí.*
- *Jsem samouk a samorost. Praxe mne naučila, v čem jsem měl mezery. Spolupracuji s experty z různých oborů, a tím se vzdělávám.*
- *Určitě žádné doplňování vzdělání, pouze problém s přechodem od školního "ochranného" prostředí, do reálného pracovního života. Práce není o tom, co jsme se naučili ve škole, jde o to, jak moc jsme variabilní a jak se dokážeme přizpůsobit drsnému pracovnímu prostředí a hlavně, jak se kdo dokáže každý z nás poprat s problémem hledání si práce v dnešní krizové době. Škola je dobrá věc, určitě, naučíme se v ní spoustu dobrého, ale nic mechanicky naučeného (což ve škole je) mi v práci nijak nepomohlo...*
- *Snadné, díky rekvalifikaci jsem získal další vzdělání a otevřely se mi nové možnosti.*

■ Práce v jiném oboru na nižší pozici (10 %)

- *Nijak těžké. Pracuji manuálně, a je to jednoduché.*
- *Spokojil jsem se s pozicí dělníka s možností kariérního postupu. Nevylučuji další vzdělávání pro získání potřebné kvalifikace, pokud to po mně bude zaměstnavatel požadovat.*

■ Změna profese jako nástroj řešení nezaměstnanosti (10 %)

- *Psychicky náročné, člověk vystuduje to, pro co se rozhodne v 15 letech, nakonec skončí na úřadu práce a snaží se co nejrychleji najít JAKOUKOLIV práci, jen aby měl příjem a "utekl" ze spárů úřadu práce, protože člověku stejně nabízí pro něj nevýhodné nabídky anebo žádné, anebo v daném oboru není zrovna nabídka práce.*
- *Nezbylo nic jiného, než jít do fabriky, kam nikdo nechtěl. Zkoušela jsem všechno - jiná města, různé profese. Bylo to nad lidské síly.*

4.3 ZMĚNY ZAMĚSTNÁNÍ PO VSTUPU NA TRH PRÁCE

V průběhu přechodového období absolventi často procházejí obdobím hledání vhodného pracovního uplatnění, což s sebou přináší častější změny zaměstnání. Zároveň zpravidla dochází k posunům směrem k získání stabilnějšího zaměstnání a „kvalitnějšímu“ nebo „jistějšímu“ pracovnímu místu.

Z předchozí etapy šetření realizovaného v NUV vyplývá, že absolventi učebních oborů vstupují na trh práce nejčastěji na smlouvu na dobu určitou (45 %), dále asi třetina získává smlouvu na dobu neurčitou (33 %), ostatní pak pracují dlouhodobě na DPP, DPČ nebo krátkodobé brigády. U absolventů maturitních oborů je podíl vstupujících na trh práce na smlouvu na dobu určitou v podstatě stejný (45 %), mírně nižší

je podíl těch, kteří pracovali na smlouvu na dobu neurčitou (27 %), naopak častěji pracují brigádně nebo dlouhodobě na DPP a DPČ, což souvisí s jejich pokračováním v terciárním vzdělávání. (Trhlíková, 2014)⁸

V rámci našeho průzkumu jsme orientačně zjišťovali jak četnost, tak i důvody změn zaměstnání (na hlavní pracovní poměr) ve sledovaném období 6 let od ukončení studia na střední škole.

Tab. 4.1: Změny zaměstnání (hlavního pracovního poměru) od ukončení střední školy (v % odpovědí)

	Změnil zaměstnání	Nezměnil zaměstnání	Nepracoval/ neodpověděl	Celkem
Střední vz. s VL – kategorie H, příp. L5	26%	47%	26%	100%
Střední vz. s MZ – kategorie M, L0	23%	61%	16%	100%

Tab. 4.2: Důvody změny zaměstnání (v % odpovědí)

	Odešel/a z vlastního rozhodnutí	Skončil pracovní poměr na dobu určitou	Propuštění/ zánik firmy/ pracovního místa	Nezměnil zaměstnání/ nepracoval	Celkem
Střední vz. s VL – kategorie H, příp. L5	18%	3%	6%	74%	100%
Střední vz. s MZ – kategorie M, L0	13%	7%	2%	77%	100%

■ Absolventi učebních oborů (kategorie H, příp. nástavbového studia L5)

V rámci vzorku změnilo zaměstnání na hlavní pracovní poměr ve sledovaném období šesti let 26 % vyučených, přibližně 47 % pracuje stále ve stejném zaměstnání a 26 % dosud na hlavní pracovní poměr nepracovalo, resp. neuvedlo odpověď.⁹

Nejčastějším důvodem změny zaměstnání, bez ohledu na to, zda se jednalo o změnu v rámci profese nebo mimo obor, byl odchod z vlastního rozhodnutí, který uvedlo 18 % vyučených. Výrazná byla snaha najít více vyhovující zaměstnání s lepšími pracovními nebo platovými podmínkami, případně reakce na problematické pracovní vztahy. Naopak 9 % vyučených bylo nuceno změnit zaměstnání z důvodu vnějších okolností, z toho 6 % bylo propuštěno v souvislosti se zánikem firmy, případně pracovního místa, a 3% odešla z důvodu skončení pracovní smlouvy na dobu určitou.

Pro ilustraci uvádíme opět konkrétní vyjádření vyučených, případně dále absolventů nástaveb, kteří odešli ze zaměstnání z vlastního rozhodnutí:

- *Po ukončení maturitního oboru jsem nastoupil do místního supermarketu nejprve jako brigádník, poté již jako zaměstnanec. Důvodem odchodu bylo nalezení více vyhovujícího zaměstnání.*
- *Nízký plat, špatná perspektiva, špatné pracovní podmínky, zdravotní důvody, příšerný přístup k zaměstnancům, vydírání, výhrůžky, slovní napadání.*
- *Krach firmy. Plat pouze v zálohách, špatné pracovní podmínky, hygiena,....*
- *Chtěl jsem se osamostatnit. Odjet do většího města a vyzkoušet i jiné pracovní pozice.*

■ Absolventi maturitních oborů (kategorie M, L0)

V kategorii absolventů maturitních oborů byl podíl absolventů, kteří změnili zaměstnání (na hl. pracovní poměr) ve sledovaném období, mírně nižší než u vyučených, což zřejmě souvisí s jejich pokračováním

⁸ Trhlíková, J.: Přechod absolventů středních škol na trh práce – srovnání situace absolventů učebních a maturitních oborů. Praha: NÚV, 2014.

⁹ Vzhledem k menšímu vzorku respondentů mají údaje jen orientační vypovídací hodnotu. Důvodem, proč absolvent dosud nepracoval, může být studijní aktivita, kdy část absolventů učebních oborů pokračovala jak v nástavbovém, tak i terciárním vzdělávání, ale i nezaměstnanost, mateřská dovolená, zdravotní potíže a podobně.

v terciárním vzdělávání a pozdějším vstupem na trh práce. Zaměstnání ve sledovaném období 6 let od ukončení střední školy změnilo 23 % z nich, přibližně 61 % zůstalo ve svém prvním zaměstnání a 16 % nepracovalo, resp. neodpovědělo. Nejčastějším důvodem byl opět odchod z vlastního rozhodnutí (13 %), vyšší procento odešlo z důvodu skončení pracovního poměru na dobu určitou (7 %), naopak jen 2 % změnila zaměstnání z důvodu propuštění.

Příklady konkrétních důvodů, proč absolventi maturitních oborů (případně později i VŠ/VOŠ) z vlastního rozhodnutí změnili zaměstnání:

■ **Platové a pracovní podmínky, včetně směnného provozu a nutnosti dojíždění**

- *Velmi nízký plat, špatné pracovní podmínky, velké stresové vypětí.*
- *Práce na směny.*
- *Dojíždění, špatná perspektiva.*
- *Nízký plat, špatný kolektiv, 3 směnný provoz.*
- *Mysleli si, že když mi budou přidávat jen práci a ne peníze, že asi budu spokojený, to se přepočítali.*

■ **Špatná perspektiva, podřadná práce**

- *Možnost získat zajímavější práci.*
- *Špatná perspektiva, nízký plat.*
- *Nízký plat, "podřadná" pracovní pozice (oproti vystudovanému oboru).*

■ **Výhodnější nabídka a hledání nových zkušeností**

- *Pracoval jsem v pozemním stavitelství, které bylo hodně ztíženo krizí na trhu, a naskytla se mi možnost přechodu k dopravnímu stavitelství. Spousta státních zakázek, tudíž platící dodavatel, platově stoprocentní nárůst.*
- *Za prvé mi končila pracovní smlouva, za druhé jsem dostala nabídku na zajímavější práci.*
- *Špatné vedení, už jsem práci zvládala, ale nudila mě.*

■ **Zdravotní důvody**

- *Zdravotní důvody zaviněné druhem vykonávané práce - nošení balíků.*

4.4 ZKUŠENOSTI ABSOLVENTŮ S ŘEŠENÍM NEZAMĚSTNANOSTI

Statistické údaje o míře nezaměstnanosti absolventů jsou zjišťovány na základě údajů úřadů práce. V tomto průzkumu jsme se zaměřili na zjištění strategií, které absolventi používali při řešení nezaměstnanosti a snaže si najít pracovní uplatnění. Procentuální zastoupení odpovědí má vzhledem k velikosti vzorku jen omezenou vypovídací schopnost.

■ **Absolventi učebních oborů (kategorie H, příp. nástavbového studia L5)**

Absolventi učebních oborů v převážné většině uváděli, že hledali práci mimo obor nebo v podstatě jakoukoli práci (*Brát jakoukoliv práci, co se naskytne.*). Dále zmiňovali např. odchod do zahraničí (*Momentálně jsem vedena na Úřadu práce, protože pracuji pouze jako DPČ, ale jsme s mou poradkyní domluveny, že ihned po skončení prázdnin odjízďím do zahraničí*), že hledají práci vhodnou z hlediska dojezdové vzdálenosti nebo se potýkají se zdravotním omezením.

■ **Absolventi maturitních oborů (kategorie M, L0)**

Absolventi maturitních oborů kategorie M a L0 řešili situaci nezaměstnanost nejčastěji hledáním práce mimo vystudovaný obor (36 %), dále pokračováním hledání práce v oboru a větší aktivitou v odesílání životopisů a v oslovování dalších firem (20 %), přibližně 20 % řešilo nezaměstnanost dalším studiem. Dále uváděli využití kontaktů rodiny a známých, práce na kratší úvazky nebo brigády, práce na méně kvalifikovaném místě nebo zahájení podnikání jako OSVČ.

■ **Hledání práce mimo obor (36 %)**

- *Hledám práci mimo obor. V současnosti pod agenturou pracuji na DPČ (zkrácený úvazek) ve fabrice. Teprve jsem tam začala, pokud si mě nechají, odhlásím se z úřadu práce. A až s přítelem našetříme na částečnou rekonstrukci bytu, odejdu na šestiletou rodičovskou (dvě děti po sobě) a budu mít od všeho klid.*

- *Krátkodobé brigády mimo obor.*
- *Pracovala jsem mimo obor na dohodu o provedení práce a současně jsem byla vedena na ÚP. Práci v oboru jsem hledala sama, roznášela jsem životopisy...*
- *V oboru jsem neměl pro zaměstnavatele dostatečnou praxi, proto jsem musel začít pracovat mimo vystudovaný obor.*

■ **Další hledání práce v oboru (20 %)**

- *Hledám práci v oboru a v okolí svého trvalého bydliště.*
- *Chodím na osobní schůzky a pohovory v různých firmách.*
- *Chystám se jít na pracovní úřad a následně zasílám životopisy a odpovídáním na inzeráty se budu snažit najít vyhovující práci.*

■ **Další studium (20 %)**

- *Informuji se o případném dalším studiu, koukám po vhodném zaměstnání v podstatě v jakémkoliv oboru.*
- *Byla jsem nezaměstnaná po ukončení školy, šla jsem na jinou střední školu a poté jsem dostala práci na dobu určitou v oboru.*
- *Další studium a hledání práce mimo obor.*
- *Po maturitě jsem šla do evidence ÚP a studovala jsem k tomu dálkově rok soukromé školy tzv. pomaturitní studium, poté jsem od září nastoupila na denní studium na VOŠ.*
- *Rozšiřuji si kvalifikaci.*

■ **Využití kontaktů (8 %)**

- *Běhal jsem po brigádách, jak to šlo, až jsem pak přes známé sehnal job ... nemít kontakty... asi bych teď dělal někde na stavbě komínu.*
- *Využil jsem kontaktů v rodině, které mi zajistily současné zaměstnání.*

■ **Krátkodobé brigády a zkrácené úvazky (8 %)**

■ **Práce na méně kvalifikovaném místě (4 %)**

- *Hledala jsem i méně kvalifikovaná místa*
- *Udělal jsem si rekvalifikaci, ta mi byla nicméně k ničemu, tak jsem vzal práci jako skladník za málo peněz.*

■ **Práce jako OSVČ (4 %)**

5. ZNALOSTI A DOVEDNOSTI ABSOLVENTŮ STŘEDNÍCH ŠKOL

5.1 VYUŽÍVÁNÍ DOVEDNOSTÍ ZÍSKANÝCH NA STŘEDNÍ ŠKOLE

V rámci této otázky byly analyzovány odpovědi pouze za kategorii vyučených H a kategorii středního vzdělání s maturitní zkouškou M.¹⁰ Důvodem je skutečnost, že rozdíly mezi kategorií M a L0 jsou v tomto směru výrazné a kategorii L0 vzhledem k nízkému počtu respondentů nelze samostatně analyzovat. Rovněž u vyučených by bylo obtížné interpretovat, zda se odpověď vztahuje přímo k vyučení nebo nástavbovému studiu, proto není samostatně analyzována ani kategorie absolventů nástavbového studia L5.

■ **Absolventi učebních oborů (kategorie H)**

Jak často využívají absolventi dovednosti získané na střední škole? Absolventi učebních oborů uvádějí, že v současném zaměstnání využívají nejčastěji všeobecné dovednosti (82 %), přitom většina je potřeboje spíše často (63 %), zatímco jen 19 % je využívá velmi často. Na druhém místě v celkovém pohledu je četnost využití odborných praktických znalostí (69 %), které přibližně 38 %

¹⁰ Důvodem je skutečnost, že mezi kategorií M a L0 jsou v tomto směru výrazné rozdíly, kategorie vzdělání L0 je podstatně více zaměřena na praktickou výuku a odborné vzdělávání, zároveň s ohledem na nízký počet respondentů ji nelze samostatně analyzovat. U vyučených by bylo obtížné interpretovat, zda se odpověď vztahuje přímo k vyučení nebo k pozdějšímu nástavbovému studiu.

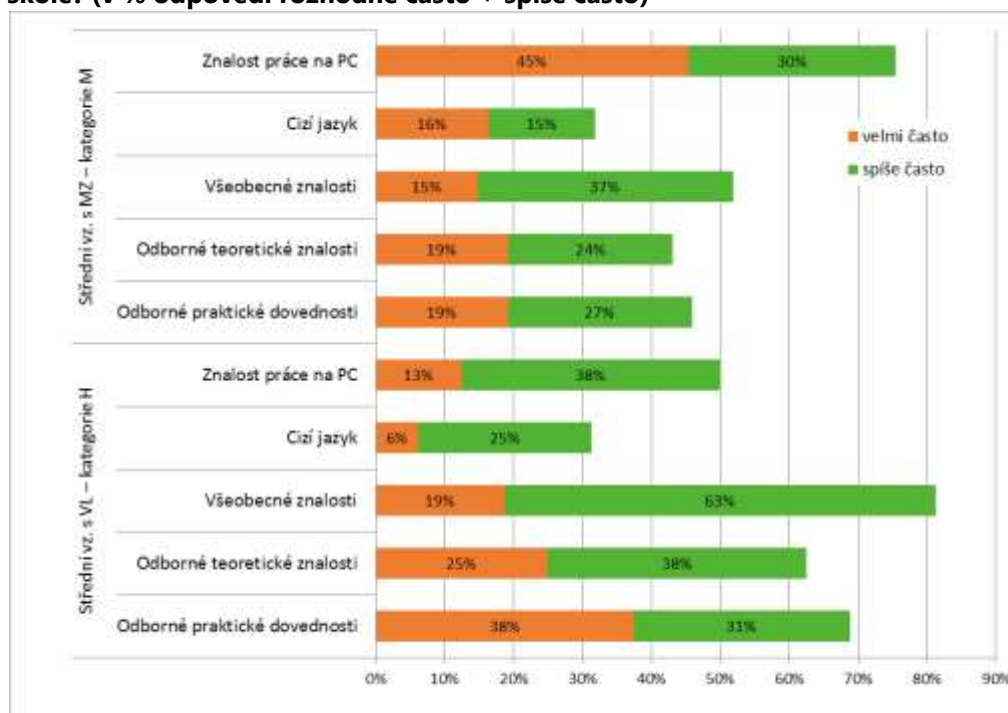
vyučených potřebuje velmi často a dalších 31 % spíše často. Podstatné jsou pro vyučené rovněž odborné teoretické znalosti (63 %), které v zaměstnání využívá velmi často 25 % vyučených a dalších 38 % spíše často. Méně důležitá je pro vyučené znalost práce na PC (velmi často ji potřebuje 13 % dotázaných a 38 % spíše často) a znalost cizího jazyka (velmi často jej potřebuje v zaměstnání jen asi 6 % vyučených a 25 % spíše často).

■ Absolventi maturitních oborů (kategorie M)

Absolventi maturitních oborů (kategorie M) využívají v rámci námi sledovaných kompetencí ve svém zaměstnání nejčastěji znalosti práce na PC (45 % velmi často a 30 % spíše často), dále odborné praktické i teoretické znalosti (19 % rozhodně často a 24 %, resp. 27 % spíše často). Všeobecné znalosti získané na střední škole využívá velmi často jen 15 % dotázaných, ale poměrně vysoké procento je potřebuje spíše často (37 %).

Porovnáme-li obě kategorie, pak absolventi učebních oborů využívají ze znalostí a kompetencí získaných na střední škole častěji odborné teoretické i praktické znalosti, naopak méně často práci na PC a cizí jazyk. Poněkud překvapivě také častěji využívají všeobecné znalosti, i když jen „spíše často“. Důvodem rozdílu je jak obsah a náplň práce, tak i skutečnost, že většina absolventů maturitních oborů pokračuje v terciárním vzdělávání, ve kterém si jak odborné, tak i všeobecné znalosti dále rozšiřují. Dalším faktorem, který ovlivňuje vyšší využití odborných znalostí a dovedností v kategorii vyučených, je skutečnost, že absolventi učebních oborů častěji pracují přímo ve svém oboru. S odstupem tří let od ukončení studia byl tento podíl 46 % v kategorii vyučených a 33 % v kategorii absolventů maturitních oborů (Trhlíková, 2013).

Obr. 5.1: Jak často využíváte ve svém zaměstnání znalosti a dovednosti získané na střední škole? (v % odpovědi rozhodně často + spíše často)

5.2 CO POTŘEBUJÍ ABSOLVENTI STŘEDNÍCH ŠKOL PRO ÚSPĚCH NA TRHU PRÁCE?

Jednou z oblastí, na kterou se průzkum zaměřil, bylo zjištění, jaké znalosti a dovednosti (bez ohledu na to, zda byly získány na střední škole nebo v průběhu nástavbového, případně terciárního studia), absolventi středních škol potřebují, aby co nejlépe uspěli na trhu práce.

■ Absolventi učebních oborů (kategorie H, příp. nástavbového studia L5)

Z grafu, ve kterém je uváděna pouze odpověď „rozhodně ano“¹¹, je zřejmé, že absolventi učebních oborů se domnívají, že pro úspěšný vstup na trh práce jsou nejvíce potřebné **praktické dovednosti** (90 %). Na dalších místech je **ochota se učit** (80 %), **pracovní nasazení a zájem o práci** (80 %) a **praxe v oboru** (75 %).

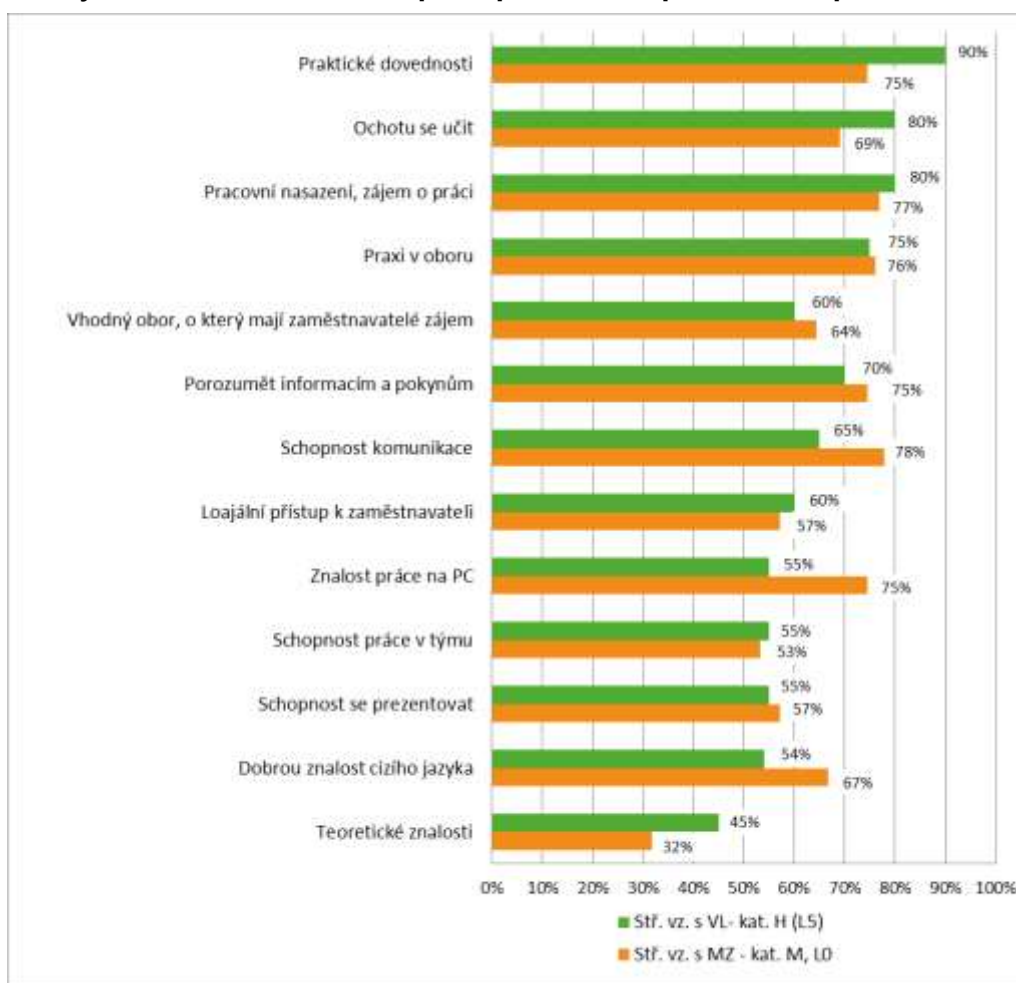
Dále uvádějí potřebu **schopnosti komunikovat** (65 %) a **porozumět instrukcím** (70 %). **Více než 60 % se domnívá, že důležitý je vhodný obor, o který mají zaměstnavatelé zájem.** Mírně nadpoloviční většina pak považuje za důležité i další aspekty – loajalitu k zaměstnavateli (60 %), znalost práce na PC (55 %), znalost cizího jazyka (54 %), schopnost práce v týmu (55 %) a prezentace (55 %).

■ Absolventi maturitních oborů (kategorie M, L0)

V kategorii maturitních oborů je podle absolventů opět nejdůležitější **pracovní nasazení** (77 %), **praxe v oboru** (76 %), **schopnost komunikace** (78 %) a **porozumění pokynům** (75 %). Dále jsou to **praktické dovednosti** (75 %). **Znalost práce na PC** (75 %) a **znalost cizího jazyka** (67 %), které jsou podstatnější než u vyučených. Významná je i ochota se učit (69 %). Více než polovina se domnívá, že důležitý je obor, o který mají zaměstnavatelé zájem (57 %), schopnost práce v týmu (53 %), schopnost se dobře prezentovat (57 %).

Nejméně podstatné se pro úspěšný vstup na trh práce absolventům jeví teoretické znalosti. Jako „rozhodně potřebné“ je hodnotí 45 % vyučených a 32 % absolventů maturitních oborů.

Obr. 5.2: Co potřebují absolventi středních škol pro úspěch na trhu práce (v % odpovědí rozhodně ano)

¹¹ Vzhledem ke skutečnosti, že většina absolventů považuje všechny uvedené kompetence za potřebné, je z důvodu větší diferenciace uváděna pouze odpověď „rozhodně ano“.

V zásadě tedy můžeme shrnout, že absolventi učebních i maturitních (případně později i terciárních) oborů hodnotí jako nejdůležitější pro úspěšný vstup na trh práce především dobrou úroveň praktických dovedností a praxi v oboru. Podstatné je podle nich i pracovní nasazení, zájem o práci a ochota se učit a rovněž i řada tzv. „měkkých dovedností,“ jako schopnost komunikace, prezentace, porozumění pokynům, práce v týmu a podobně. Pro absolventy maturitních oborů je důležitá i dobrá znalost práce na PC a ovládání cizího jazyka. Nadpoloviční většina pak považuje za velmi důležitou vhodnou volbu oboru, o který je na trhu práce zájem.

5.3 DOVEDNOSTI, KTERÉ ABSOLVENTŮM PŘI VSTUPU NA TRH PRÁCE CHYBÍ

■ Absolventi učebních oborů (kategorie H, příp. nástavbového studia L5)

Absolventi učebních oborů, případně dále i nástavbového studia uváděli, že jim nejvíce chyběly:

■ Praxe (33 % dotázaných)

Praxe, ta se dá však získat pouze v zaměstnání.

■ Cizí jazyk (33 %)

■ Odborné znalosti, případně znalosti jiného oboru (13 %)

V oboru, v kterém momentálně pracuji, mi chybělo vzdělání ekonomického směru.

■ Schopnost se prezentovat a prosadit (13 %)

Každý se musí naučit chodit na trhu práce a umět se prodat. To vás nikdo nenaučí.

■ Další, např. řidičský průkaz

■ Absolventi maturitních oborů (kategorie M, L0)

Absolventi maturitních oborů (kategorie M a L0, případně následně i terciárního vzdělávání) při vstupu na trh práce nejvíce postrádali hlubší znalost a schopnost komunikace v cizím jazyce, případně znalost druhého cizího jazyka (35 %), dále postrádali odbornou praxi (24 %), větší konkrétní pracovní zkušenosti (11 %), schopnost se prezentovat, obhájit svůj názor (11 %). Méně často uváděli, že jim chyběly odborné znalosti (7 %), odborné praktické dovednosti (3 %) a schopnost komunikace (6 %) a dovednost práce na PC (1,1 %).

■ Cizí jazyk, resp. druhý cizí jazyk (35 %)

- *Mluvení v cizím jazyce. Nutnost doučit se sama.*
- *Důkladná znalost cizího jazyka - angličtina. Pouze základní znalosti ze střední školy.*
- *Dobré komunikační schopnosti v cizím jazyce (hlavně anglický jazyk) - okruh nabídek práce se pro zájemce o práci pak hodně zužuje.*
- *Dva cizí jazyky. Z jednoho jsem maturoval a druhý mě naučili tak, jako aby se neřeklo, takže samouk.*
- *Znalost cizího jazyka. Je to však pouze moje vina. Nepotřebuji ho k vykonávání mé práce, a tak jsem se věnovala jeho studiu pouze v nejnutnějším rozsahu pro překonání dalšího ročníku.*

■ Odborná praxe (24 %)

- *Chyběla mi trochu praxe, ale po brigádách nebyl problém ji doplnit....*
- *Dostatečná praxe, mít tak čím "oslnit" mezi 10 stejně vzdělanými kandidáty.*
- *Nedostatek praxe během studia a nedostatek celkového projevení osobnosti (prezentace, práce v týmu).*
- *Praxe v konkrétní firmě. Rozhodně mi chyběla praxe ve stavebním oboru.*

■ Pracovní a další zkušenosti (11 %)

- *Chybělo mi téměř vše. Co jsem se naučil jak na střední, tak poté na vysoké škole, bylo neplatné už v době, kdy jsem se to učil. Musel jsem si tedy vzdělání spojené s oborem doplňovat ve volném čase. Při vstupu na trh práce mi nejvíce chyběla dovednost vyjednávání obchodních podmínek a podmínek spolupráce, znalost litery zákona pro aktuální období, znalost účetních zákonů pro aktuální období aj., tedy všeobecný přehled.*
- *Zkušenosti, ale ty se dají získat pouze praxí a věkem.*
- *Znalosti z reálného života...nic, co si člověk sám nezařídí, nevydupe, nesežene, nemá...*
- *Vedoucí schopnosti, plánování času, asertivita, samostatnost i práce v týmu, řešení problémů a rozhodování...*

- *Znalosti práce s administrativou v zaměstnání. Schopnost správně vyplnit náležitě dokumenty - třídní kniha, individuální vzdělávací plán, tvorba školního vzdělávacího plánu.*

■ **Prezentace (11 %)**

- *Schopnost prezentovat před větším počtem lidí*
- *Správná sebe prezentace, vyjadřovací schopnosti, přesvědčovací schopnosti, schopnost rychle reagovat, lepší znalost cizích jazyků.*
- *Schopnost sebe prezentace, zvládání stresových situací a zátěže.*
- *Schopnost prezentace a prodání sama sebe.*
- *Sebedůvěra, schopnost prezentovat a obhájit svůj názor.*

■ **Odborné znalosti (7 %)**

- *Znalosti z oblasti ekonomiky a práva.*
- *Hra na hudební nástroj.*
- *Speciální pedagogika.*

■ **Praktické dovednosti (3 %)**

■ **Komunikativnost (6 %)**

- *Komunikace, vedení jednání, problematika výběrových řízení.*
- *Komunikace s lidmi, reprezentativní vzhled.*

■ **Práce na PC (1,1 %)**

6. NÁZORY A ZKUŠENOSTI ABSOLVENTŮ – VYBRANÉ SKUPINY OBORŮ

V této kapitole přinášíme názory a zkušenosti absolventů v rozdělení podle vybraných kategorií a oborů vzdělání. Jedná se o individuální zkušenosti, které nemají obecnou platnost, jejich výhodou ovšem na druhé straně je, že poměrně plasticky a konkrétně ukazují, s jakými problémy se absolventi při průchodu vzdělávacím systémem i při následném vstupu na trh práce setkávají. V tabulkách jsou uvedena autentická vyjádření respondentů. Výpovědi absolventů jsou ovšem často poměrně komplexní, proto jejich přiřazení k jednotlivým tématům nemohlo být vždy striktně přesné a jednoznačné. Prioritou bylo zachovat jednotlivá vyjádření jako celek. Při interpretaci údajů a vyjádření je rovněž třeba vzít v úvahu, že absolventi vstupovali na trh práce nebo do terciárního vzdělávání v roce 2009, tedy krátce po nástupu ekonomické krize.

18 INFORMATICKÉ OBORY

18 Informatické obory (kategorie M)

Naplnil obor vaše očekávání?	+ Spokojenost - Horší praktická výuka - Chybí širší rozhled	<i>Praktická výuka souvisejících oborů byla na škole v té době velmi zastaralá. Na vině bylo hlavně časté experimentování s novými (a často otřesnými) zaměstnanci, aniž by vedení mělo jakékoliv potuchy o oboru, který se vlastně snaží vyučovat. Na druhé straně to bylo udržování zaměstnanců, kteří obor vystudovali v 60-70tých letech a od té doby se mu na profesionální úrovni nevěnovali. Co se týče teoretické výuky, byla na tom trochu lépe. Byl jsem se školou spokojen.</i> <i>Obor je v pořádku, ale na SOŠ je příliš osekáná teorie. Představa škol o tom, jak by jeho výuka měla vypadat, je zcela mimo.</i> <i>Vzhledem k oboru byla školní průprava užitečná. Nicméně jsem postrádal širší rozhled.</i>
Příklady oborů, ve kterých se dále vzdělávali na VŠ		<i>Informatika</i> <i>Kybernetika a Robotika - Senzory a přístrojová technika</i> <i>Informatika - Systémové programování - teoretická informatika</i> <i>Softwarové Technologie a Management (ekonomie, management, matematika,</i> <i>ITC, multimédia a střih</i> <i>Provoz a ekonomika</i>

Problémy při dalším studiu na VŠ	+ Dobrá znalost technických předmětů - Nedostatečná znalost teoretických předmětů (matematika, algebra,...) - Nutnost samostudia a doplnění látky	Bez konkrétní střední školy bych se obešel. Co jsem potřeboval, jsem se naučil sám během roku po zakončení studia. Bohužel, bez něj bych se nemohl dostat na VŠ a v době výběru SŠ jsem neměl výsledky, se kterými bych si mohl vybírat. VŠ - Kybernetika a Robotika byla nesmírně náročná, ale zpětně excelentní volba. Příště bych možná raději sáhnul po ještě teoretičtějším oboru, například na MFF UK, nebo jaderné fakultě ČVUT. V době výběru byla však FEL na ČVUT i tak co do náročnosti studia dost nepředstavitelná volba. Ostatní možnosti byly pravděpodobně mimo mé tehdejší schopnosti. Zvolil jsem náročnou VŠ a prakticky vše, co jsem v prvním ročníku potřeboval, jsem se musel naučit samostudiem. Prakticky ve všech technických oborech jsem byl na úrovni průměrného gymnazisty, zatímco v teoretických znalostech (matematika, fyzika, kalkulus, lineární algebra,...) jsem zaostával. Gymnazisté měli daleko lepší soft-skills, ale téměř žádné hard skills. Lidé s maturitou pravý opak. Postrádal jsem všeobecný rozhled.
Důvody nedokončení VŠ studia	- Problém skloubit studium a práci - Nezvládnutí studia	Nedostatek času, na střední škole skloubit zaměstnání ještě šlo, ale na vysoké škole už to byl opravdu hazard se zdravím. A osobní vzték, že "plýtvám svým časem a učím se věci, které na 100 % vím, že už nejsou aktuální", což je v ITC, kdy se dogmata obrací o 180 stupňů co měsíc, docela problém. To mě nakonec vedlo k rozhodnutí nepokračovat do magisterské etapy studia.
Důvody pro výběr jiného oboru pro pokračování ve studiu	Kvalitnější výuka	Kvalitnější výuka příbuzného oboru. Renomovaná škola na rozdíl od alternativ v té době.
Zkušenosti se změnou profese		Jsem samouk a samorost. Praxe mne naučila, v čem jsem měl mezery. Spolupracuji s experty z různých oborů a tím se vzdělávám.
Zkušenosti s uplatněním na trhu práce	+ Žádaný obor - Podle některých je již trh přesycen - V některých oborech IT je střední vzdělání nedostačující	Uplatnění oboru SŠ je bezproblémové, ale samozřejmě zde nelze bez dlouhodobého samostudia a dalších certifikací uvažovat o zajímavé práci. Co se uplatnění vysokoškolského studia týče, ve mnou zvolených oborech (hlavně v robotice) jsou prakticky nulové konkurence, ať už se profilujete libovolným směrem. Firmy se ozývají samy a velmi často. Vystudovaný obor mně připravil pro "korporátní sféru", byl jsem zaměstnán jako junior, senior a lead konzultant v různých ITC společnostech. Nevyhovovala mi zdlouhavost a laxnost morálky v korporátních sférách. Obor jako takový je můj celoživotní koníček a zajímá mě i dnes, ale bylo nemožné si v oboru najít práci... trh je přesycen. Trh práce na severu Čech je o známých... bez známého dobrý job nikdo nečapne... příprava ze školy je dobrá... ta by jako taková stačila, ale situace je bolestivá. Problém je v tom, že ta práce tu prostě není... chtěl jsem se žít v oboru IT..., ať už správa sítě nebo programátora, ale jak tu ta práce nebyla, musel jsem se přeorientovat tak, že sem na programování od školy nesáhl... nebo nemám správné kontakty.... Pro uplatnění na trhu - v soukromé sféře - se zdá, že se na formální vzdělání (papírové) tolik nehledí. Spousta mých spolužáků si bez pokračování ve studiu práci našla vcelku bez problémů. Bohužel, v oborech, které mne zajímají (výzkum, robotika), je SŠ vzdělání zcela nedostačující. Momentálně se věnuji výzkumu v oboru, který v naší zemi zatím prakticky neexistuje, ale ve světovém měřítku se jedná o nejlépe platově hodnocený a zaměstnavateli nejžádanější obor mezi programátory (Počítačové vnímání). Pracuji ve firmě, která se tímto zabývá, ovšem na relativně nesouvisející pozici.
Jaké znalosti, dovednosti Vám při vstupu na trh práce nejvíce chyběly?	Aktuální znalosti a informace Obchodní znalosti, právo a účetnictví Schopnost se prezentovat	Nechybělo nic v podstatě... trochu praxe, ale po brigádách nebyl problém doplnit téměř vše. Co jsem se naučil jak na střední, tak poté na vysoké škole, bylo neplatné už v době, kdy jsem se to učil. Musel jsem si tedy vzdělání spojené s oborem doplňovat ve volném čase. Při vstupu na trh práce mi nejvíce chyběla dovednost vyjednávání obchodních podmínek a podmínek spolupráce, znalost litery zákona pro aktuální období, znalost účetních zákonů pro aktuální období aj. Schopnost prezentace sama sebe.

23 STROJÍRENSTVÍ A STROJÍRENSKÁ VÝROBA

23 Strojírenství a strojírenská výroba (kategorie H)

Naplnil obor Vaše očekávání?	+ Zajímavá výuka + Spokojenost - Málo praxe - Nedostatky ve výuce praktických dovedností	Výuka praktických dovedností špatná. Stačily by nápady za pár korun a šlo by to lépe Chtělo by to více práce (k oboru) na praxi. Zručnost a znalosti by měly být předností. Výuka zajímavá. Učitelé věděli, o čem mluví. Jsem rád, že jsem pokračoval ve studiu, které mi rozšířilo obzory. Učební obor naplnil mé očekávání
Obory, ve kterých se žáci dále vzdělávali		Doprava přeprava Ekonomika Podnikání Provozní technika
Důvody pokračování ve studiu v jiném oboru	Chyběl navazující obor Volba oboru poskytujícího širší rozhled Pracovní důvody Lepší uplatnění na trhu práce	Neskloubil jsem to se zaměstnáním u živnostníka. Nebyl navazující studijní obor. Studium zaměřené na ekonomiku. Z mého úsudku se mě zdálo vyhovující pro větší všeobecný přehled. Nelze se dál rozvíjet v daném oboru, lepší všeobecné uplatnění na trhu práce.
Problémy při dalším studiu		Nesetkal jsem se s problémy.
Důvody nedokončení dalšího studia	Pracovní důvody Nezájem o obor	Zaměstnavatel mi neumožnil docházet do školy. Nebyl záživný studijní obor. Časová a finanční náročnost práce
Hodnocení vzdělání pro uplatnění na trhu práce	Obor vhodný pro podnikání Zkušenosti s uplatněním pozitivní i negativní	Obor je spíše pro ty, kteří se mu budou věnovat jako podnikatelé, nikoliv jako zaměstnanci. Práci jsem získal hned po skončení studia. Po učebním oboru jsem studoval dvouleté nástavbové studium. Práce, kterou vykonávám, nenaplnila moje očekávání, a kdybych mohl, tak jdu studovat dále.
Důvody nespokojenosti a odchodu ze zaměstnání	Nízký plat Špatné pracovní podmínky	Krach firmy. Plat pouze v zálohách, špatné pracovní podmínky, hygiena,... Nízký plat a vysoká časová vyčílenost.
Jaké znalosti, dovednosti Vám při vstupu na trh práce nejvíce chyběly?	Praxe Cizí jazyk	Každý se musí naučit chodit na trh práce a umět se prodat. To vás nikdo nenaučí. Nejvíce praxe v oboru. Jazyk
Jaké problémy jste musel průběhu vzdělávání a vstupu na trh práce řešit?	Nedostatek praxe	Problémy jsem žádné neměl. Řídičský průkaz skupiny B, bankovní účet, právní bezúhonnost. V dnešní době nezáleží na druhu práce, ale na praxi v oboru.

23 Strojírenství a strojírenská výroba (kategorie M)

Naplnil obor Vaše očekávání?	Zájem o jiný obor	Chtěl jsem pracovat přes počítače, ale tohle bylo zaměřené na strojírenství a účetnictví, a práce s pc/grafika atd. byla malá. Chtěl jsem původně jiný obor, ale v ten ročník nebyl otevřen. Po ukončení studia byla o práci nouze. Po dlouhé odmlce od oboru pochybuju, že bych se jednou rozhodla v něm pracovat. V každé nabídce práce nechybí poznámka: praxe nutná!
Obory, ve kterých se dále vzdělávali		Silniční a městská automobilová doprava Strojírenství Automobilová diagnostika a servis První 2 roky bylo studium bez oboru, pak jsem studia zanechal. Výrobní a řídicí systémy podniku Management jakosti

Problémy při dalším studiu	Zkušenosti pozitivní i negativní	<i>Neuměl jsem nic. Nejsem si vědom, že bych se setkal s nějakým problémem. Nezvládal jsem učivo.</i>
Důvody nedokončení studia na VŠ	Nezvládnutí učiva Dal přednost práci Finanční důvody	<i>Nezvládal jsem učivo. Raději jsem šel pracovat. Zaměstnavatel v období krize zkrachoval a nechtěla jsem, aby mamka trpěla. Tatka pracoval jako OSVČ, kde měl také problémy. A co si budeme nalhávat, škola není zadarmo (dojíždění, strava, učební pomůcky, ubytování, kapesné), proto jsem nemohla dopustit, abych je "ždíkala" z posledních peněz.</i>
Hodnocení vzdělání pro uplatnění na trhu práce	Problémy s nedostatečnou praxí	<i>Špatné uplatnění. Chybí praxe, bez ní zaměstnavatelé nechtějí přijímat! I přes půlroční hledání jsem navštívil více pracovních pohovorů než známí z jiného oboru.</i>
Zkušenosti se změnou profese		<i>Nijak těžké. Pracuji manuálně a je to jednoduché. Nezbylo nic jiného než jít do fabriky, kam nikdo nechtěl. Zkoušela jsem všechno - jiná města, různé profese. Bylo to nad lidské síly.</i>
Můžete uvést problémy, které jste musel při vstupu na trh práce řešit?		<i>Praxe + čas, kterým jsem strávil hledáním zaměstnání. Žádné problémy jsem neměl. Chtěl jsem jiný obor.</i>

26 ELEKTROTECHNIKA, TELEKOMUNIKAČNÍ A VT

26 Elektrotechnika, telekomunikační v VT (kategorie M)		
Naplnil obor Vaše očekávání?	Zvolil by jiný obor z důvodu zájmu Nedostatečná výuka týmové práce	<i>Zvolil bych si silnoproud (energetiku a pohony), protože to mě zajímá víc. Ted už po těch letech to znám a spíš jsem zvědavý, co se dělá v jiných oborech a co jak jinak funguje. Na středních školách v ČR rozhodně postrádám více projektů v teamu.</i>
Hodnocení vzdělání pro studium VŠ/VOŠ	Dobrý základ pro studium VŠ	<i>Střední škola mi rozhodně dala základ pro pokračování na vysoké škole.</i>
Obory, ve kterých se dále vzdělávali		<i>Elektrotechnika a telekomunikace Computer science Bezdrátové komunikace Logistika Elektrotechnika a sdělovací technika Aplikovaná informatika</i>
Důvody pokračování ve studiu v jiném oboru	Nezvládnutí oboru a výběr jednoduššího oboru	<i>Nezvládal jsem původně zvolený obor, tak jsem si vybral ten, kde bude jednodušší matematika.</i>
Problémy při dalším studiu	Nedostatečná jazyková vybavenost Nedostatečné teoretické základy Dobré využití poznatků ze SŠ	<i>Spíše s jazykovými znalostmi než s technickými. Problém s nedostatečnými teoretickými znalostmi fyzikálních principů v elektromagnetickém poli. Problémy jsem neměl. Hodně věcí, které jsme dělali na střední, jsem použil v prvéku na vysoké, dost to pomohlo.</i>
Hodnocení vzdělání pro uplatnění na trhu práce	Dobré uplatnění v ČR i v zahraničí	<i>Dlouhodobě žiji v zahraničí, kde je o absolventy technických oborů velký zájem. Pro můj obor je práce dost.</i>
Jaké znalosti, dovednosti Vám při vstupu na trh práce nejvíce chyběly?	- Cizí jazyk - Praktické zkušenosti - Prezentační dovednosti	<i>Schopnost prezentovat se před větším počtem lidí Znalost cizích jazyků Praktické zkušenosti</i>

Můžete prosím uvést problémy, které jste musel při vstupu na trh práce řešit?	Bez velkých problémů	Obor je mírně odlišný od toho, co jsem studoval, musel jsem si proto znalosti doplnit. Jediný problém byl čas a ochota něco dělat.
---	----------------------	---

36 STAVEBNICTVÍ, GOEDÉZIE A KARTOGRAFIE

36 Stavebnictví (kategorie M)

Naplnil obor Vaše očekávání?	+ Spokojenost s odbornou výukou + Dobrá výuka technických předmětů + Dobrá příprava pro VŠ - Humanitní obory na nízké úrovni - Nedostatečná praxe - Výuka příliš teoretická, nízká propojenost s praxí - Obor vyžaduje pokračování na VŠ - Obtížné hledání práce	<i>Jsem se SŠ spokojen. Když se zpětně ohlédnu, neměnil bych.</i> <i>Odborné znalosti určitě chválím, v této oblasti výuka obsahovala vše, co jsem doposud poznal v terénu. Chyběla mi návštěva staveb s názornou ukázkou učiva. Praxe byla řešena formou zametání či kosením trávy, tudíž jsem během ní nenabyl žádné poznatky.</i> <i>Humanitní předměty na velmi nízké úrovni, výuka cizích jazyků na normální úrovni - možná spíše horší, rozšířená výuka technických předmětů zejména v oblasti stavebnictví, výborná výuka matematiky - na lepší než gymnaziální úrovni.</i> <i>S tímto oborem je téměř nemožné v dnešní době sehnat odpovídající zaměstnání. Obor je postaven jako příprava ke studiu na VŠ.</i> <i>Škola mě naučila teoretické znalosti, v praxi to funguje úplně jinak.</i> <i>Život mě naučil, že školní život je dosti rozdílný od toho reálného života v zaměstnání. Většina postupů co nás učili na škole, byla relativně k ničemu, jelikož v praxi (v reálném světě) byly postupy, např. v projektování, někde diametrálně jiné (vše se třeba projektovalo na počítači a ne na papír, jako ve škole).</i> <i>Obor vyžaduje pokračování na VŠ.</i> <i>Nenaplnil. Nesmyslné podmínky zaměstnavatele, fyzická a hlavně psychická náročnost práce.</i> <i>Sice mě škola částečně zklamala, ale na druhou stranu jsem rád, že jsem ji vystudoval, když se koukám na mé okolí a lidi, co studovali něco jiného.</i> <i>V oboru, který jsem vystudoval, se špatně hledá práce.</i>
Hodnocení vzdělání pro studium VŠ/VOŠ	Dobrá připravenost pro VŠ	<i>Výborná příprava ke studiu na VŠ v oblasti stavebnictví popř. v jiném technickém oboru, ale pokud by se student po maturitě rozhodoval pro VŠ studium v jiné oblasti, musel by hodně zapracovat.</i> <i>Po studiu na střední škole jsem navázala studiem VŠ. Vědomostně jsem byla velmi dobře připravená, ale studium na VŠ bylo velmi časově náročné. Po studiích jsem očekávala lepší platové ohodnocení. Během studia na VŠ jsem se docela nadřela a zažila hodně probdělých nocí nad vytvářením různých náročných projektů - to je skutečně vysoká daň za můj současný plat. Když to srovnám s náročností studia v jiných oborech a celkovém ohodnocení absolventů, vybrala jsem si skutečně špatný obor.</i> <i>Na VŠ jsem se dostala bez problémů (rok 2009). Na některé jsem se dostala bez přijímaček a tam, kam jsem dělala přijímací zkoušku, jsem uspěla. V prvních dvou semestrech studia na VŠ jsem si v mnoha předmětech (hlavně v těch těžších, jako je např. matematika a stavební mechanika) jsem si vystačila se znalostmi získanými na střední škole.</i>
Obory, ve kterých se dále vzdělávali		<i>IT</i> <i>Personální management</i> <i>Stavební inženýrství - pozemní stavby - technologie a řízení staveb</i> <i>Příprava a realizace staveb</i> <i>Stavebnictví - pozemní stavitelství</i> <i>Projektový management a inženýring</i> <i>Požární bezpečnost staveb</i> <i>Stavební fakulta - obor Architektura a stavitelství (ČVUT)</i> <i>ČVUT Praha - Architektura a stavitelství, Budovy a prostředí</i> <i>Dřevěné konstrukce a výroba nábytku</i> <i>Stavební inženýrství</i> <i>Technická zařízení budov</i>

Důvody pokračování ve studiu v jiném oboru	Zájem o jiný obor Nezvládnutí studia	<i>Lepší vztah k novému oboru</i> <i>Chtěl jsem ve svém povolání více potkávat a pracovat s lidmi. Proto by pro mě stavební vysoká škola neměla smysl.</i> <i>Přechod na jiné studium po 2 letech z důvodu nezvládnutí studia.</i>
Problémy při dalším studiu	- Nedostatky v matematice + Dobrá připravenost v odborných předmětech	<i>Kdybych studovala na střední škole přímo obor Stavitelství, měla bych bezpochyby více odborných vědomostí. Ale nějaké závažnější problémy se týkaly spíše nedostatku času, nikoli nedostatku vědomostí ze střední školy. Naopak, až na výjimky, byl jsem připraven velmi dobře.</i> <i>Chyběla mi matematika a statistika. Jinak bylo vše dostačující. Odborné předměty byly na střední škole vyučovány v dobré kvalitě.</i> <i>Úroveň vzdělání na SŠ mi přišla dostatečná pro přípravu na VŠ. Možná bych uvítal na SŠ hlubší výuku matematiky.</i>
Důvody nedokončení VŠ studia	- Finanční důvody - Nezvládnutí studia - Nedostatečné odborné znalosti - Nezájem o obor	<i>Netrpělivost a finance.</i> <i>Potřebovala jsem peníze, šla jsem do práce, studuji dálkově.</i> <i>Nedokončil jsem první školu, na kterou jsem se přihlásil. Byla to moje vina - nevěnoval jsem se matematice dostatečně, a proto jsem na ČVUT nestíhal. Ale na další škole už jsem se do toho pustil a zvládl jsem vše s přehledem.</i> <i>Nedostatečné odborné znalosti.</i> <i>Nenaplňovalo mojí představu.</i>
Zkušenosti se změnou profese		<i>Vystudoval jsem pozemní stavitelství a několik let už během studia jsem v oboru pracoval na DPP jako pomocný projektant. Obor mě bavil nepřestal, myslím, že při troše úsilí bych se k němu dokázal vrátit a prosadit se. Prostě se mi do cesty připletla praxe v automotive, v oblasti BOZP a zaujala mě.</i>
Hodnocení vzdělání pro uplatnění na trhu práce	- V oboru je konkurence z řad „amatérů“ bez odborného vzdělání - Dobrá teoretická příprava, málo praxe ve škole	<i>Vzhledem k tomu, že jsem k hledání zaměstnání přistupoval aktivně, pracuji od třetího dne po maturitě. Práce v tomto oboru je spousta, ale jako absolvent bez kontaktů nebo doporučení je těžké se uplatnit. Tento obor je plný lidí, kteří toto řemeslo pouze okoukali a nyní se jím živí. Proto se domnívám, že je potřeba odborných techniků a ne fušerů.</i> <i>Po absolvování VŠ to s uplatněním na trhu práce bylo horší - musela jsem ustoupit ze svých požadavků.</i> <i>Teoreticky jsem připraven dobře. Ale důležitější je praxe, která na střední škole téměř chybí. Bylo to vždy jen po 14 dnech a to ještě jen při podřadných pracích, třeba kopání krumpáčem, vození koleček s betonem, práce se sbíječkou atp. Pomohlo mi to "osahat" si reálnou praxi, bral bych to jen jako úvod, ne zároveň zakončení. Praxe by měla být delší.</i> <i>Uplatnění lze najít i jako absolvent.</i>
Zkušenosti se změnou profese	Pozitivní zkušenosti, pokud je motivace ke změně	<i>Snadné, díky rekvalifikaci jsem získal další vzdělání a otevřely se mi nové možnosti.</i> <i>Žádné komplikace při rekvalifikaci nebyly a ani nejsou, když člověk má otevřenou mysl a chce něčeho dosáhnout...</i> <i>V oboru, ve kterém jsem nyní, jsem začínal současně se studiem na stavební/dřevařské VOŠ a dělal jsem jen asistenta výrobního manažera v automotive. Zajímaly mne oba dva obory, ale původně jsem si myslel, že se prosadím spíše v tom studovaném. Po 2 letech mi bylo nabídnuto místo asistenta bezpečnostního technika ve stejné firmě. Po roce jsem jeho pozici převzal. Tento rok byl asi nejobtížnější, i přes předchozí zkušenosti všechno bylo úplně jinak, než jsem čekal. Spoustu věcí bych teď asi udělal jinak. Každopádně je to všechno stejné jako se studiem - snaha je nutností, nic nepřijde samo.</i>
Hodnocení vzdělání z hlediska uplatnění na trhu práce	Dobré uplatnění Potřeba se dále vzdělávat a doplňovat si znalosti	<i>Uplatňuji své vzdělání denně, jsem rád, že jsem si ho vybral. Ze školy uplatňuji principiálně základní teorii, které se v rádech let nemění, ale podrobnější znalosti o vytápění, instalacích, elektroinstalacích a dalších odborných řemeslech, která jako mistr musím ovládat, jsem si musel nastudovat sám nebo se je naučit z praxe.</i> <i>Pracuji celý rok jako Stavební rozpočtář - zaměstnanec na dobu neurčitou. Během studia jsem v oboru měla brigády - Příprava stavebních zakázek a administrativní podpora (léto 2013), Asistentka architekta - výpomoc při tvorbě projektových dokumentací (únor - srpen 2014).</i>

Důvody odchodu ze zaměstnání	Dojždění Neperspektivní pracovní pozice Lepší nabídka Špatné pracovní podmínky Vysoká psychická zátěž	Dojždění, špatná perspektiva Pracoval jsem v pozemním stavitelství, které bylo hodně ztíženo krizí na trhu, a naskytla se mi možnost přechodu k dopravnímu stavitelství. Spousta státních zakázek, tudíž platící dodavatel, platově stoprocentní nárůst. Špatné pracovní podmínky, žádná perspektiva, psychická zátěž.
Jaké znalosti, dovednosti Vám při vstupu na trh práce nejvíce chyběly?	- Presentace a komunikace - Schopnost řízení, vedení a práce v týmu - Cizí jazyk - Praxe	Prezentace, komunikace, vedení jednání, vedoucí schopnosti, práce v týmu Excel, sebeprezentace, asertivita Problematika výběrových řízení Komunikační schopnosti v cizím jazyce Praxe Praktické dovednosti Praxe z realizací staveb
Problémy při vstupu na trh práce	- Nedostatek vhodných pracovních pozic - Chybějící praxe - Nespokojenost s finančním ohodnocením - Problém s prací v místě bydliště	Žádné problémy Jak to v praxi funguje, se velice liší od ideálních představ poctivého člověka. Chybějící praxe Pozic, o které jsem měla zájem, bylo na trhu práce velmi málo a navíc vysoká konkurence. Jedna velmi zajímavá pozice mi unikla právě kvůli ne úplně dokonalé angličtině. Nízké finanční ohodnocení s vysokoškolským vzděláním. Problém s uplatněním v místě bydliště, najít práci přesně v oboru a dle našich představ. Je složité najít takovou práci, abych své vzdělání uplatnila. Uplatnění v oboru je poznamenáno především současnou ekonomickou situací a také regionálními podmínkami. Na základě mých zkušeností s uplatněním na trhu práce a platovým ohodnocením v oblasti stavebnictví bych si dneska vybrala ekonomický obor. Získané vzdělání postrádalo částečně praktické dovednosti nutné pro uplatnění, teoretické dovednosti byly dostačující a většinou kvalitní.

41 LESNICTVÍ A ZEMĚDĚLSTVÍ

41-Lesnictví a zemědělství (kategorie M)

Splnil obor Vaše očekávání?	+ Dobrá příprava v oboru - Málo praktické výuky v terénu	„V oboru Lesnictví mě Střední lesnická škola připravila víc než dostatečně, ve výuce bych dal více prostoru praktickou výukou přímo v terénu.“ „Co se týká problémů během studia, tak asi bylo zbytečně zdlouhavé a chybělo mi více zajímavé praxe např. v podnicích či někde u potencionálních zaměstnavatelů. Myslím si, že je důležité propojení teorie s praxí.“
Uplatnění oboru na trhu práce	- Nízké platové ohodnocení - Nedocenený obor - Nízká variabilita pracovního uplatnění	Lesnictví je nedocenený obor s nízkým platovým ohodnocením vzhledem k všeobecným znalostem nejen v lesnickém okruhu. Nízká možnost a variabilita zaměstnání je pak další vážný problém. Trh práce tedy silně podhodnocuje úroveň vzdělání lesnického oboru. „V oboru bohužel uplatnění na trhu moc není. Tudíž jsem uspěla až s kurzem nižšího zdravotnického pracovníka. Kde jsem se po skončení uplatnila jako ošetřovatelka.“
Možnosti pokračovat ve VŠ studiu	+ Dobrá příprava pro studium vysoké školy zemědělské - Potřeba vysoké školy pro lepší uplatnění - Podhodnocení vzdělání na trhu práce	„Studium na SZeŠ je dobrým základem ke studiu na vysoké škole zemědělské.“ „Pro uplatnění na trhu práce je téměř nutností mít vysokou školu, neboť pouhé maturitní vzdělání v lesnickém oboru je silně nedocenené a hodnoceno jako obyčejné učňovské vzdělání.“ „Vysokoškolské vzdělání je pak na úrovni maturitního vzdělání u jiných oborů. Trh práce tedy silně podhodnocuje úroveň vzdělání lesnického oboru.“ „Určitě dobrý základ pro studium na vysoké škole.“ „Úroveň vzdělání ze střední školy byla dostačující pro následné vysokoškolské studium. Vysokoškolské studium zdokonalilo mé znalosti v oboru, ať již ve stejných, nebo odlišných předmětech studia.“

Příklady oborů VŠ, ve kterých pokračovali ve studiu		Lesnictví (bakalářský stupeň studia) Lesní inženýrství (magisterský stupeň studia) Zootechnika
Problémy při studiu na VŠ v souvislosti s úrovní vzdělání nebo oborem studovaným na střední škole?	+ Dostačující příprava pro pokračování ve studiu VŠ + Dobrá úroveň odborných předmětů - Nutnost doplnit znalosti ve všeobecných předmětech (matematika) - Znalost cizího jazyka	V odborných předmětech jsem neměl na vysoké škole problém, menší komplikace se vyskytly ve všeobecných předmětech (Matematika, Konstruktivní geometrie, Technická mechanika) SŠ byla více zaměřena na praxi a praktické provádění činnosti. VŠ spíše na teorii, která často neodpovídala praxi. Problém byl spíše v nároku na cizí jazyky, kde výhodu měli studenti z gymnázií a jazykových škol.
Zkušenosti ze vstupu na trh práce	- Finančně nedoceněné + Odpovídá nárokům na trhu práce + Umožňuje získat řidičský průkaz, zbrojní pas apod. + Důležité jsou kontakty na firmy a aktivita absolventa při hledání zaměstnání + Možnost uplatnění v navazujících odvětvích	Pro uplatnění se na pracovním trhu je úroveň vzdělání také dostačující, a to především v možnosti získání dalších "bonusů" v podobě např. řidičského průkazu, zbrojního průkazu apod." Získané vzdělání odpovídá pracovním nárokům, avšak finančně velice nedoceněné vzhledem k úrovni vzdělání. Vzdělání SOŠ a VŠ byly dostatečné, ale v oboru Lesnictví není uplatnění úplně ideální. K ulehčení nalezení pracovního místa jsou důležité kontakty, takže se zapojovat do akcí ve studovaném oboru a získávat přehled o lidech, činnostech, firmách. Možnost uplatnění je ve více oborech, než jsem si myslela. Vzhledem k tomu, kolika oborů se lesnictví dotýká, a s kolika dalšími odvětvími jsem se během studia setkala (ekonomika, účetnictví, marketing, ekologie,...), je uplatnění poměrně široké.
Chybějící znalosti pro trh práce	- Statistika - Cizí jazyk	Statistika Znalost cizího jazyka Žádný závažný problém nenastal. Měla jsem asi velké štěstí na dobrou práci, a to i vzhledem k tomu, že jsem se v té době přestěhovala do nového a neznámého prostředí (asi 150 km od domoviny).

63 EKONOMIKA A ADMINISTRATIVA

63-Ekonomika a administrativa (kategorie M)

Nároky oboru	Potřeba komunikativnosti	„Obor obchodní akademie nejde dohromady s mojí nekomunikativní povahou. Správná administrativní pracovnice nebo obchodní zástupce musí umět dobře komunikovat. A já jsem plachá tichá myš. A účetnictví bylo na mě složité, nemám ráda změny, kdy si ministerstvo co chvíli vymýšlí nové podmínky a koeficienty pro výpočty. Takže si hledat práci v oboru netroufám a místo toho jsem roky evidovaná na úřadu práce a sem tam zkouším brigádu ve fabrice, která mě zas zmáhá fyzicky..."
Naplnil obor Vaše očekávání?	- Důraz na teorii - Nedostatek praxe	„Střední škola byla pouze "nalévárna" teoretických pojmů. Nevedla k rozvoji osobnosti, samostatnému ani logickému uvažování. Praktické dovednosti nebyly dále rozvíjeny." „Jsem spokojen se školou, na které jsem se vzdělával, tato škola mi dala mnoho zkušeností." „Uvítala bych více praxe a méně teorie. Obchodní akademie nepodporuje tvořivost, aktivitu, je zde kladen důraz převážně na teoretické znalosti. Chybělo mi týmové učení a možnost seberealizace."
Uplatnění oboru na trhu práce	+ Dobrá průprava pro práci v ekonomické sféře + Znalost účetnictví, ekonomiky, obchodní korespondence,	„Kdo umí a nebojí se mluvit, práci si najde bez problémů. Jeden můj spolužák si už při studiu přivydělával jako finanční poradce. A většina spolužáků pokračovala na vysoké škole či aspoň VOŠ a s úspěchem je zvládly. Jen my, tiché depresivní myši, se plácáme od ničeho k něčemu, ale to souvisí spíše s naší povahou, než s úrovní vzdělání."

	administrativy, psaní na stroji + Široká škála uplatnění - Potřeba dobré jazykové vybavenosti - Potřebná komunikativnost - Potřeba praxe - Vysoká konkurence absolventů - Potíže s uplatněním bez VŠ	„Výhodou je dobrá znalost účetnictví, ekonomiky, obchodní korespondence a psaní všemi deseti. Bohužel úroveň jazyků nebyla tak dobrá, ale to není dáno oborem, ale konkrétní školou.“ „OA nabízí z praktického hlediska nejlépe účetnictví, které jsem využila jak v práci, tak ve studiu na VŠ.“ „Především bylo vzdělání zaměřeno na administrativu a účetnictví. Takovou práci potřebuji ve všech firmách. Já sice nepracuji v oboru, ale každá profese potřebuje minimální administrativu a komunikaci s lidmi.“ „Výhodou ekonomického studia je široká škála uplatnění.“ „Pro další vzdělávání byl můj obor dobře zvolen, co se týká uplatnění na trhu práce, tak s tím je to už horší.“ „Uplatnění v ekonomickém oboru je dnes velmi žádané. Ať už v oboru účetnictví, či jiné administrativní práci, všude mohu znalosti z oboru uplatnit.“ „Vystudoval jsem Ing. na vysoké škole ekonomického směru, z hlediska uplatnitelnosti na trhu práce na školách je potřeba více praxe přímo ve firmách a jazykovou výuku.“ „Obchodní akademie mě dobře připravila jak pro praxi, tak pro další studium na vysoké škole.“ „Jako absolvent nemožno se uplatnit, rok praxe na zkrácený úvazek na poště, víceméně manuální práce.“ „Obchodní akademii dnes má kde kdo. Sám o sobě není tento obor pro člověka výhodou. Pokud se chce uplatnit, musí pokračovat na VŠ nebo mít známé na správném místě.“ „Uplatnit se v oboru je obtížné, jak po SŠ, tak po VŠ. Je mnoho absolventů. Na studenty VŠ je vyvíjen tlak, aby při studiu pracovali, avšak najít brigádu v oboru při studiu je stejně těžké jako najít práci po studiu.“ „Byla jsem přijata na pozici junior účetní i přes to, že jsem neměla dosud praxi v oboru. Jsem vděčná, že mi dal zaměstnavatel šanci, protože absolventi bez praxe se těžko zapojují do trhu práce hlavně z tohoto důvodu.“
Možnosti pokračovat na VŠ	- Problém v případě studia jiného oborového zaměření + Dobrá příprava pro VŠ ekonomického zaměření	„Pokračování ve vzdělávání na ekonomické VŠ není problém, horší je, když člověk zjistí, že chce studovat něco jiného, zde může být problémem obstát u přijímacích zkoušek.“ „Obchodní akademie mě dobře připravila jak pro praxi, tak pro další studium na vysoké škole.“
Příklady oborů VŠ, ve kterých absolventi pokračovali ve studiu		Veřejná ekonomika Učitelství matematiky a speciální pedagogiky pro ZŠ Vysoká škola ekonomická - obor mezinárodní obchod Řízení malých a středních firem Účetnictví a daně Management malých a středních firem Bankovníctví, finančníctví, účetnictví a daně Veřejná ekonomika a správa Finanční řízení podniku Management ochrany životního prostředí Vzdělávání dospělých Pedagogika-sociální práce Ekonomika podniku Marketing a management Lázeňství a turismus Sociální práce Účetnictví a finanční řízení podniku Podniková ekonomika a management Logistika a management Technická bezpečnost osob a majetku

Důvody pokračování v jiném oborovém zaměření	- Nepřijetí na obor - Nezáměr o obor	„Nezájem o původní obor. Největší problém je účetnictví, které mně fakt nebylo. Ekonomika není obor, ve kterém bych chtěla pracovat.“
Problémy při pokračování na VŠ	- Matematika - Jazyky - Výhoda v odborných předmětech - Chybějící všeobecný rozhled při pokračování na VŠ v jiném oborovém zaměření - Chybějící odborné předměty při pokračování v jiném odborném zaměření	„Jediný problém byla vyšší úroveň matematiky než na SŠ, pro absolventy gymnázia bez problému.“ „S problémy jsem se setkala, ale je to dáno tím, že můj obor na VŠ nijak nesouvisí s oborem, který jsem studovala na střední škole. Chyběl mi všeobecný rozhled.“ „Ne, právě naopak, střední škola mi hodně ulehčila studium na VŠ při určitých předmětech.“ „Na VŠ byla úroveň o poznání těžší. Zejména v matematice jsem měl problémy.“ „Chyběly mi základy pedagogiky, protože jsem nestudovala střední školu zaměřenou na pedagogiku.“
Důvody nedokončení studia	- Nezvládnutí studia - Špatná připravenost ke studiu - Obtížné skloubení studia a práce	„Nesplnění počtu kreditů pro postup do dalšího semestru.“ „Špatná připravenost ke studiu.“ „Pracovní důvody.“
Zkušenosti ze vstupu na trh práce	- Obtížné hledání zaměstnání z důvodu nedostatečné praxe - Nedostatečná znalost jazyků - Nedostatek míst odpovídajících úrovni vzdělání - Nedostatečné znalosti o chodu společností a firem - Nedostatečné znalosti účetních programů + Široký základ pro uplatnění	„Nedostatek pracovních pozic v oboru vystudovaném na VŠ. Na pozice, které byly v té době k dispozici, nebylo třeba vysokoškolské vzdělání.“ „Nedostatečná znalost cizích jazyků - školní úroveň nestačila.“ „Oslovené firmy se neobtěžovaly se mnou setkat a posoudit mě osobně. Na základě životopisu mě hned vyřadily ze seznamu, protože jsem neměl žádnou praxi.“ „Myslím si, že moje vzdělání má širokou škálu nabídek na trhu práce než jakékoliv jiné vzdělání.“ „Nejdůležitější je pro zaměstnavatele praxe a perfektní znalost cizích jazyků, teoretické znalosti je příliš neoslní.“ „Člověk dostane základ a představu, jak firma vůbec pracuje, a z toho oboru se může pokračovat všemi směry, pokud někdo neví, co chce dělat, zvolil bych asi tuhle cestu.“ „Zkušeností bylo strašně málo, spíše jsme celou dobu jen seděli ve škole a drtili do hlav teorii, ale nic praktického (například názorné ukázky účetních programů a práce s nimi, jako jistě musím se to naučit počítat i ručně, ale proč strávit rok trápením papíru propiskou, když přijdu do práce a všude jsou na to programy a absolventi pak na to hledí a neví co s tím).“
Jaké znalosti a dovednosti vám při vstupu na trh práce chyběly?	- Znalost cizích jazyků - Nedostatečné praktické dovednosti - Praxe - Znalost fungování chodu firem - Schopnost sebe prezentace - Práce v týmu - Schopnost obhájit názor	„Nedostatečná znalost cizích jazyků - školní úroveň nestačila.“ „Nedostatečná praxe a nedostatečná znalost pracovních nástrojů, které využívají ke svému chodu velké a nadnárodní společnosti. „Správná sebe prezentace, vyjadřovací a přesvědčovací schopnosti, schopnost rychle reagovat, lepší znalost cizích jazyků.“ „Praktické znalosti a hlavně praxe.“ „Mít tak čím "oslnit" mezi 10 stejně vzdělanými kandidáty.“ „Schopnost prezentace a prodání sama sebe.“ „Nedostatek praxe během studia a nedostatek celkového projevení osobnosti (prezentace, práce v týmu).“ Sebedůvěra, schopnost prezentovat a obhájit svůj názor.“ „Nic, byl jsem dokonalý, jen o tom nikdo nevěděl.“
Důvody změny zaměstnání (příklady)	- Nízký plat - Nevyhovující pracovní podmínky - Stresové prostředí - Neodpovídající pracovní pozice	„Velmi nízký plat, špatné pracovní podmínky, velké stresové vypětí.“ Špatná perspektiva, nízký plat.“ Mysleli si, že když mi budou přidávat jen práci a ne peníze, že asi budu spokojenější, to se přepočítali.“ „Nízký plat, "podřadná" pracovní pozice (oproti vystudovanému oboru).“

Hotelnictví a turismus (kategorie H)		
Naplnil obor Vaše očekávání?	- Časově náročná práce, práce o víkendech a na směny - Značné nároky na komunikaci s lidmi - Vysoké nároky nástavbového studia	<i>Je to velmi těžká práce za směšné peníze a hluboce obdivuji lidi, kteří v těchto oborech pracují, někteří i celý život. Neskutečný obdiv pro ně, práce s lidmi je to nejhorší, co člověk může dělat, zvlášť když se stává lidským otrokem (číšník).</i> <i>Je to krásné povolání, někdy to proklínám kvůli pracovním víkendům, svátkům a pracovním směnám od rána do noci, ale má to velký uplatnění, jediné co mi chybí, je víc času na rodinu a koníčky, ale neměnil bych :)</i> <i>S učiteli jsem problém neměla, všichni byli velmi snaživí a chovali se ke mně stejně slušně jako já k nim. Bohužel se ale za mé 2leté nástavbové studium v naší třídě vystřídal nespočet učitelů angličtiny, každý učil něco jiného a pár týdnů před maturitou se rozhodlo, že bude státní, takže jsme se celé dva roky nenaučili nic, dopadlo to katastrofálně, nejen pro naši třídu, ale pro oba dva ročníky.</i> <i>Dobře rozvržené termíny praxí i v jiných pracovištích. Já si na střední nemůžu stěžovat a dalo mi to opravdu hodně ve všech směrech.</i>
Obory, ve kterých se dále vzdělávali		Nástavbové studium Anglický jazyk Učitelství odborného výcviku
Důvody pokračování ve studiu v jiném oboru	- Nezájem o obor	Nezájem o původní obor
Problémy při dalším studiu	- Problémy s cizím jazykem	<i>Studium pro mě prvních pár týdnů bylo velmi kritické, ale poté jsem prolomila ledy. Na základní škole jsem s jazykem problémy neměla, ba naopak mě velmi bavil, a tak jsem zatařa zuby a finální zkoušku jsem zvládla a certifikát získala.</i> <i>Špatná znalost cizího jazyka</i> <i>Ne, s problémy jsem se nesetkal</i>
Zkušenosti se změnou profese		<i>Musel jsem podstoupit pouze školení, které probíhalo asi 2 měsíce. Dále jsem rozvíjel své dovednosti a znalosti v praxi.</i> <i>V nynějším oboru mě zaškolil pověřený pracovník, vše jsem se naučil.</i>
Hodnocení vzdělání pro uplatnění na trhu práce	- Nutná praxe - Potřeba se dále vzdělávat + Možnost podnikání	<i>Mé vzdělání bylo spíše průměrné pro dnešní svět, kdy člověk potřebuje vydělávat velké peníze, aby se vůbec uživil, je tohle vzdělání DOST MÁLO, a proto jsem musela v samovzdělávání pokračovat, abych se posunula výš.</i> <i>Získaná úroveň je dobrá. Pokračování ve vzdělávání pro ty, kteří chtějí v daném oboru podnikat.</i> <i>Já chodil na brigády, takže když jsem vyšel školu, měl jsem větší praxi než lidé, co se učili teorii a praxi neměli žádnou a taky to řemeslo nedělají... díky škole bych měl jen základ-asi dostatečný, ale na provoz a samostatnost to rozhodně nebylo...a pořád není, to vidím, co mi chodí do práce za učně</i>
Zkušenosti s uplatněním oboru	+ Široká možnost uplatnění - Práce náročná na komunikaci s hosty	<i>Můj obor se dá uplatnit vždy a všude, bohužel ale tuto práci z duše nenávidím, takže se v mém oboru zaměstnávám pouze příležitostně, jako výpomoc nebo krátkodobé brigády. Jinak pracuji brigádně v bankovníctví, bohužel na můj post prozatím nevyžadují HPP.</i> <i>Práce servírky se mi líbí, nelíbí se mi však přístup zaměstnavatele a hostů.</i> <i>Díky brigádám přes nástavbu jsem měl práci hned po škole a pak jsem měnil zaměstnavatele podle spokojenosti, známostí. V Prostějově je málo kuchařů a málo lidí to chce dělat, tak je tu uplatnění, a když to nechtějí mladí dělat, tak naše cena stoupá, takže vybral jsem si dobře.</i>
Důvody odchodu ze zaměstnání	- Špatné pracovní vztahy - Nízký plat - Špatné pracovní podmínky - Snaha o změnu a nové zkušenosti	<i>Nízký plat, špatná perspektiva, špatné pracovní podmínky, zdravotní důvody, přišerý přístup k zaměstnancům, vydírání, výhrůžky, slovní napadání.</i> <i>Chtěl jsem se osamostatnit. Odjet do většího města a vyzkoušet i jiné pracovní pozice.</i>
Jaké znalosti, dovednosti Vám nejvíce chyběly?	- Cizí jazyk - Ekonomické vzdělání	<i>V oboru, v kterém momentálně pracuji, mi chybělo vzdělání ekonomického směru, to bylo na mé škole sice dostatečné, ale vždy se člověk má co učit.</i> <i>Cizí jazyk (Angličtina).</i>

Problémy při vstupu na trh práce	- Chyběla teorie - Špatné pracovní podmínky - Špatné vztahy se zaměstnavatelem	Velmi mi při vstupu do života „dospělých“ pomohl všeobecný přehled získaný na nástavbovém studiu. Ovšem můj obor byl zaměřen spíše na praktickou část, tudíž nezbyvalo mnoho času na tu teoretickou. V prvním zaměstnání jsem teorii nepotřebovala, v druhém také ne, ale v tom třetím, kde pracuji nyní, naopak vůbec nešlo o praktickou část, ale hlavně o teoretickou. Začátky pro mě byly velmi krušné, ale všechno jde, když se chce. Nedostatek času, pracovala jsem 16 hod denně, když zjistili, že jsem těhotná, raději mě propustili. Nedostatek praxe v oboru, špatná znalost cizího jazyka Kdyby mě obor bavil, myslím si, že bych problém s uplatněním neměla v žádném případě. Vždy jsem se snažila chovat k lidem co nejlépe a nejuctivěji. Také jsem velmi poctivý člověk a mám ráda řád, což v mém oboru vždy hrálo v můj prospěch. Bohužel jsem ale potkala tolik zkažených a neuctivých lidí, kteří mě naučili vážit si sama sebe, a tak jsem v tomhle oboru dále nepokračovala, protože jsem se ujistila, že tohle mi za to nestojí a nenechám se psychicky zdeptat ve svých 20 letech.
----------------------------------	--	--

65-Hotelnictví a turismus (kategorie M)		
Naplnil obor Vaše očekávání?	- Nedostatečná provázanost s praxí - Potřeba zlepšit úroveň cizích jazyků - Potřeba zlepšit komunikační a prezentační dovednosti - Málo praxe v oboru + Dobrá příprava pro VŠ + Široký rozhled + Dobrá úroveň samostatné práce + Stáže a spolupráce se zahraničními školami + Dobrá schopnost prezentace a vystupování + Odborné předměty	Teoretické znalosti i všeobecný přehled získaný studiem oboru hodnotím velmi dobře, ale chybí provázanost se skutečnou praxí a hlavně zaměstnavatelem. Vynikající úroveň samostatné práce a projektů. Střední škola mě nedocenitelným způsobem připravila na studium univerzity. Všechno důležité, nezbytné jsem se naučila zde. Malá praxe v oboru. Obor, který jsem si vybrala, mi vyhovoval i díky možnosti účastnit se na projektech (stážích) zahraničních partnerských škol. Možná bych byla ráda za více praxe. Škola mě bavila, zdokonalila ve vystupování před veřejností, v jazycích i odborných předmětech. V současnosti nepracuji v oboru vzdělání na SOŠ, ale pomohla mi zdokonalit se nejen v osobním projevu. Mě osobně střední škola moc nedala, nebýt kurzů a VŠ neuměla bych pořádně jazyk. Potřeba zlepšení komunikačních a prezentačních dovedností žáků, více prezentací, komunikace. Obor naprosto nesplnil má očekávání, pracuji ve finanční sféře a veškeré znalosti jsem se musela sama naučit pomocí brigád, prací na poloviční úvazek. V oboru jsem pracovala rok a to, co nás učili ve škole, nemá ani 1% společného s praxí ve skutečnosti. Větší zaměření na praktickou stránku věci! Osobně mi střední škola přišla spíše jako ztráta času, nic mi to nedalo, nebýt výuky praktického účetnictví, kde byla pořádná profesorka, nic bych si ze školy neodnesla.
Možnost pokračovat na VŠ	+ Dobrá příprava pro VŠ v oboru, příp. v humanitním směru + Získání všeobecného rozhledu - Pro lepší uplatnění na trhu práce je vhodné pokračovat ve studiu na VŠ	Střední škola mě výborně připravila na studium univerzity. Všechno důležité a nezbytné jsem se naučila zde. Ve studiu oboru (management cestovního ruchu) jsem sice nepokračovala, ale dál jsem se věnovala humanitním studiím (němčina + dějepis a učitelství pro SŠ němčina dějepis). Obor mě připravil dokonale pro studium; dal mi neobvykle široký všeobecný rozhled, teorii a praxi cestovního ruchu, zeměpisné a dějepisné znalosti na gymnaziální úrovni. Ze všeho jsem čerpala při studiu neustále! Zpětně hodnotím vzdělání v oboru jako nepostradatelné. Navazující vzdělání je nutnost. Potřeboval bych větší všeobecné vzdělání, obor je dobrý, jen možnosti uplatnění po škole velmi malé, je nutné nějaké navazující vzdělání (pokud není cílem zůstat na recepci hotelu či prodávat zájezdy v CK....)
Příklady oborů, ve kterých absolventi pokračovali ve studiu		Filologie: Dějepis + Němčina, nyní Učitelství pro SŠ dějepis + němčina Cestovní ruch na VŠP Jihlava Zubní instrumentárka Hotelnictví Ekonomie a management - obor marketingová komunikace

		Veřejná ekonomika a správa Anglický jazyk Zahraniční obchod Lázeňství, hotelnictví, gastronomie a cestovní ruch
Důvody pokračování v jiném oborovém zaměření	Obor na střední byl náhradní varianta Lepší uplatnění jiného oboru na trhu práce Ztráta zájmu o obor	Vždy jsem se chtěla věnovat historii a jazykům, cestovní ruch jsem brala pouze jako alternativu. Začalo mě zajímat něco jiného. Lepší uplatnění v oboru. Původní obor ze střední mě vůbec nezaujal, dala jsem se na jinou sféru.
Problémy při pokračování na VŠ	Většinou bez větších problémů, bylo potřeba samostudium	Naopak, mé vědomosti a znalosti mi byly neocenitelným potenciálem a náskokem proti ostatním. Problémy byly - vše bylo nutné se doučit, mnoho času stráveného samostudiem, abych dohnala ztracený čas.
Důvody nedokončení VŠ studia	- Nezájem o obor na VŠ - Nespokojenost s úrovní oboru - Finanční prostředky	Nezájem o daný obor na dané vysoké škole (VŠP Jihlava) - špatná úroveň vzdělávání, nekompetentní vyučující, celý první rok jsem vystačila s vědomostmi ze střední školy a nijak jsem se nemusela učit (myslím, že to svědčí o nízké úrovni školy) Nedostatek finančních prostředků.
Zkušenosti s uplatněním na trhu práce	- Nedostatečný cizí jazyk - Praxe - Podprůměrné platové ohodnocení - Obtížné uplatnění - Nutnost cestování - Náročné směny + Dobré uplatnění pro ty, kteří chtějí cestovat + Flexibilní obor nabízí uplatnění v dalších oborech	Nemohla jsem bez praxe sehnat uplatnění, byla jsem špatně vzdělaná v cizím jazyce. Co se uplatnění na trhu práce týká, myslím, že nás spíš vybavil praktickými schopnostmi racionálně plánovat a zařizovat. Uplatnění na trhu práce je minimální, ohodnocení zpravidla platově silně podprůměrné. Po maturitě a následném pomaturitním ročním studiu angličtiny jsem v podstatě neměla problém s uplatněním na trhu práce. V hotelnictví mě nechtěli bez praxe zaměstnat. Situace na trhu práce není zrovna růžová. Mnoho míst je obsazených nekvalifikovanými pracovníky nebo důchodci, kterých se zaměstnavatelé nechtějí vzdát. Jsou pro ně levnější pracovní silou než absolvent. Uplatnění je velmi minimální - práce monotónní a ne kreativní, platy velice nízké, náročné směny. Bohužel. Uplatnění v hotelnictví je vždycky, v cestovním ruchu také. Ale spíše pro ty, co chtějí hodně cestovat. Uplatnění na trhu práce po vystudování VŠ je mnohem větší, mám de facto s titulem Ing. z ekonomie dveře otevřené všude. Jelikož obor, který jsem vystudovala, je dost flexibilní a nabízí alespoň základy většího množství oborů, s problémem při uplatnění jsem se nesetkala. Nedostatek praxe, zaměstnavatelé nemají skutečný zájem o absolventy.
Zkušenosti se změnou profese v případě odchodu za prací do jiného oboru	Rozdílné zkušenosti	Změna profese mi v podstatě nepřinesla žádné obtíže. Zaměstnavatel sám pořádal školení pro nově příchozí. Změna profese nebyla náročná, přechod byl plynulý. Psychicky náročné, člověk vystuduje to, pro co se rozhodne v 15 letech (kdo ví, co ho bude celý život bavit), nakonec skončí na úřadě práce a snaží se co nejrychleji najít JAKOUKOLIV práci, jen aby měl příjem, "utekl" ze spárů úřadu práce, protože mu nabízí pro něj nevýhodné nabídky anebo žádné.
Důvody změny zaměstnání	- Platové ohodnocení - Nespokojenost s řízením - Směnný provoz - Dojíždění - Kolektiv + Získání nových zkušeností	Nízký plat, špatný kolektiv, třísměnný provoz Špatné vedení, už jsem práci zvládala a nudila mě. Práce na směny. Hledání zkušeností. Dojíždění, kolektiv v práci. Touha po změně. Špatná perspektiva.
Jaké znalosti, dovednosti Vám při vstupu na trh práce nejvíce chyběly?	- Cizí jazyk - Odborná praxe - Komunikativnost	Znalost cizích jazyků Odborná praxe Zkušenosti, ale ty se dají získat pouze praxí a věkem Komunikativnost, reprezentativní vzhled.

Hlavním cílem průzkumu bylo zmapovat průběh přechodu absolventů středních odborných škol na trh práce, resp. do nástavbového nebo terciárního vzdělávání, a identifikovat slabá místa v klíčových bodech celého přechodového procesu, a to na základě jednotlivých individuálních výpovědí absolventů. Konkrétní zjištěné statistické údaje mají jen orientační vypovídací schopnost, podstatné bylo především zjistit celou širokou škálu problémů tak, jak je absolventi vnímají.

Z hlediska zpětného hodnocení vzdělávání se s odstupem 6 let ukazuje, že mezi podstatné důvody nespokojenosti s původně studovaným oborem u vyučených patří faktory související s uplatněním na trhu práce a se získanou úrovní vzdělání. Vyučení uvádějí, že by dali přednost oboru s lepším uplatněním nebo maturitnímu oboru. Z hlediska kariérového poradenství patří k zásadním důvodům, že práce neodpovídá původní představě nebo absolvent pracuje v jiném oboru, pro který si musel znalosti doplnit.

V maturitních oborech patří k nejčastějším důvodům nespokojenosti s oborem opět potíže s uplatněním, nutnost doplnit si vzdělání v jiném oboru, ve kterém absolvent skutečně našel uplatnění, ztráta zájmu o obor a preference více prakticky zaměřeného oboru.

Jednou z oblastí, na které se šetření zaměřilo, bylo i zmapování důvodů pro změny oboru při pokračování ve vzdělávání. Vyučení pokračují v jiném zaměření v nástavbovém studiu nejčastěji z důvodu ztráty zájmu o původní obor, chybějící návaznosti v oboru, kvalitnější výuky nebo snahy rozšířit si vzdělání a rovněž lepšího uplatnění na trhu práce a z finančních důvodů.

Absolventi maturitních oborů pokračovali v odlišném oborovém zaměření na VŠ z důvodů nezájmu o obor, rozšíření kvalifikace a možností uplatnění na trhu práce, ale i kvalitnější výuky, případně lepší návaznosti magisterského studia, nepřijetí na obor nebo nezvládnutí předchozího studia a v menší míře z finančních nebo pracovních důvodů. To si absolventi vybrali jiný obor vycházející z potřeby skloubit jej se současnou pracovní aktivitou nebo z důvodu změny zájmů v souvislosti s nově nabytými pracovními zkušenostmi.

Jednou z otázek bylo i zjištění, jaké problémy absolventi museli řešit při přechodu do terciárního vzdělávání. Z odpovědí je zřejmé, že zatímco někteří neměli nejmenší problém, jiní si museli doplnit řadu znalostí samostudiem, zejména v případech, kdy studovali jiný, nenavazující obor. Ve srovnání s gymnazisty absolventi odborných škol uvádějí poměrně dobré odborné znalosti, např. v technických oborech, a naopak nedostatek všeobecných a teoretických znalostí. Nadpoloviční většina uvedla, že přechod na VŠ byl bez větších problémů, část absolventů měla problémy se znalostí matematiky v technických oborech, dále s cizím jazykem, např. u humanitních nebo ekonomicky zaměřených VŠ, a rovněž s některými humanitními předměty. Objevily se ovšem i názory, že požadavky na VŠ byly ve srovnání se znalostmi získanými na střední škole nízké. V rámci průzkumu pak absolventi uváděli čtyři základní důvody nedokončení VŠ studia: nezvládnutí studia z důvodu špatné připravenosti, podcenění studijních nároků a požadavků, z osobních důvodů, dále z finančních důvodů a potřeby začít vydělávat, pracovních důvodů, zejména problému skloubit pracovní a studijní závazky, nezájmu nebo nízké úrovně VŠ.

Velmi podstatným tématem bylo zjištění, jaké dovednosti absolventům, kteří již mají zkušenosti s trhem práce a požadavky zaměstnavatelů, podle jejich názoru chybí. Absolventi učebních oborů nejčastěji postrádali dostatečnou praxi, znalost cizího jazyka, v případě změny oboru pak i odborné znalosti tohoto oboru a rovněž schopnost se prosadit a prezentovat.

Absolventi maturitních oborů nejčastěji postrádali lepší znalost cizího jazyka, schopnost lépe komunikovat, znalost odborných termínů, případně i znalost druhého cizího jazyka. Dále jim, podobně jako vyučeným, chyběla odborná praxe a pracovní zkušenosti a rovněž schopnost prezentovat se a komunikovat.

POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE

Koucký, J., Zelenka, M.: *Uplatnění absolventů vysokých škol na trhu práce*. Praha: UK Pedagogická fakulta Středisko vzdělávací politiky, 2009.

Kuchař, P., Kleňha, D., Vojtěch, J.: *Přechod absolventů SŠ do terciárního vzdělávání - 2014* Praha: NÚV, 2014.

Pikálková, S., Vojtěch, V., Kleňha, D.: *Úspěšnost absolventů středních škol ve vysokoškolském studiu, předčasné odchody ze vzdělávání*, NÚV, Praha: 2014.

Trhlíková, J.: *Přechod absolventů středních škol na trh práce - srovnání situace absolventů učebních a maturitních oborů*. Praha: NÚV. 2014.

Trhlíková, J.: *Využití kvalifikace absolventů středních škol na trhu práce. Zpráva ze šetření absolventů škol*. Praha: NÚV. 2013.

Úlovec, M., Vojtěch, J.: *Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2015. Předběžná zpráva*. Praha: NÚV, 2015.

Vojtěch, J., Paterová, P.: *Vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků a studentů ve středním a vyšším odborném vzdělávání v ČR a v krajích ČR a postavení mladých lidí na trhu práce ve srovnání se stavem v Evropské unii 2014/15*. Praha: NÚV, 2015.

<http://www.strediskovzdelavacipolitiky.info/default.asp?page=reflex>

www.nuv.cz

www.infoabsolvent.cz

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vše HLEDAT

[Úvodní strana](#) [Obory, školy a profese](#) [Absolventi škol a trh práce](#) [Bez bariér](#) [Jak na to](#)

Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce

Vítáme Vás v informačním systému ISA+, který Vám nabízí pomoc při hledání vzdělávací a profesní dráhy. Najdete zde všechny školy a obory vzdělávání, informace k přechodu na trh práce i do dalšího vzdělávání. Při výběru povolání Vám pomůže i Profi test nebo prezentace pracovních činností. Velkým přínosem je ISA+ pro žáky se zdravotním postižením i pro ty, kteří mají studijní problémy.

KAM NA ŠKOLU

obory, školy a profese

- [Výběr podle oboru](#)
- [Výběr podle školy](#)
- [Výběr podle povolání](#)
- [Výběr podle videa](#)
- [Výběr podle obrázků](#)
- [Profitest](#)

ABSOLVENTI ŠKOL

A TRH PRÁCE

- [Vzdělávání a volba oboru](#)
- [Využití vzdělání](#)
- [Požadavky zaměstnavatelů](#)
- [Nezaměstnanost](#)
- [Zaměstnanost](#)
- [Publikace](#)

BEZ BARIÉR

až na trh práce

- [Volba školy pro žáky se ZP](#)
- [Absolventi se ZP a trh práce](#)
- [Předčasné odchody ze vzdělávání](#)
- [Statistické přehledy](#)

JAK NA TO

radý a doporučení

- [Jsem na základce](#)
- [Jsem na střední](#)
- [Jsem už dospělý](#)
- [Jsem poradce](#)

Výrazně inovovaný informační systém ISA+ pomáhá **žákům základních škol** při volbě oboru vzdělání a výběru střední školy, **žákům středních škol** při rozhodování o pokračování ve vzdělávání a při přechodu na trh práce, **výchovným-kariérovým poradcům a učitelům** při poskytování kariérového poradenství a výuce témat Úvodu do světa práce, **managementu škol** při úpravách vlastní vzdělávací nabídky a tvorbě školních vzdělávacích programů.

VÝZNAMNÉ MOŽNOSTI SYSTÉMU:

- možnost **výběru oborů i školních vzdělávacích programů (ŠVP)**,
- **nové videoukázky** – představují práci v technických profesích i přípravu na ně,
- **profitest** – pomůže žákům základních škol při výběru oblasti vzdělávání,
- **výběr podle obrázků** – poskytuje snadnější orientaci ve vzdělávací nabídce SŠ,
- **bez bariér až na trh práce** – nová sekce věnovaná problematice žáků se zdravotním postižením a tématu předčasných odchodů ze vzdělávání,
- **jak na to - rady a doporučení** – různé užitečné informace pro uživatele systému,
- **syntetické stránky** – obsahují soubor informací ke každé skupině oborů,
- **filtry vzdělávací nabídky** – podle zdravotního postižení, vzdálenosti od bydliště, formy studia, zřizovatele, ŠVP,
- **fulltextové vyhledávání** – najde na ISA+ odkazy související se zadaným výrazem.

O inovaci a obsah systému ISA+ se stará Národní ústav pro vzdělávání v rámci udržitelnosti projektu **Kariérové poradenství v podmínkách kurikulární reformy (VIP Kariéra II - KP)**.